

Конгрес
Українських
Націоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua 24–31 грудня 2015 року № 51–52 (630–631)

НА ПОРОЗІ – РІЗДВО

Цього дня, в надвечір'я, землю огортає особлива тиша, така урочиста й таємнича, що все єство твоє огортає чекання чогось незвичайного. Дітям нетерпеливиться: чи скоро вже підуть з вертепом? І всі щоразу позирають на небо: коли ж бо то? Нарешті – сталося. З'явилася Вечірня Зоря. Спершу несміливо визирнула поміж хмар, ніби справді за Іродовими вояками розглядалась, а потім засіяла, засяніла все більше, більше, більше. Понесла від Бога до людей щасливу вість. Христос родився! З'єднала Небо і Землю в радісній надії. Бог воплотився! Сповнила світ торжеством віри: явився Спаситель наш. Сідаємо до Святої вечері. Довкола стола зібралася вся сім'я. І не тільки сім'я – родина, рід. Бо не лише живі, а й мертві приступають до цієї вечері. Ми запросили їх у своїх молитвах. Наші душі лучаться докупи, як ланки одного довгого й міцного ланцюга. Нас багато. Ми – дужі. Ми – немов єдина могутня артерія, якою пульсує кров, що живить покоління наступні, може,ще й не народжені. Ми – народ.

Закінчення на 3-й стор.

СВЯТКОВЕ

ХАЙ ЩАСТИТЬ ВАМ У НОВОМУ РОЦІ!

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!
СЛАВІМО ЙОГО!

Дорогі співвітчизники!
Дорогі побратими!

До нас надходить святкова пора радості і світла.

Створімо у наших домівках родинний затишок, полишімо щоденні труднощі і проблеми. Підготуймося до таїнства Святого вечора та Різдва Христового.

А на порозі Нового року згадаймо все добре, що ми здобули в цьому році, щоб твердо і впевнено продовжувати наш шлях.

Від імені Конгресу Українських Націоналістів звертаюся до кожного українця зі щирими побажаннями вірити у нашу перемогу, бо на нашому боці Воля, Правда і Бог. Наш провідник Степан Бандера, християнин-націоналіст, у своїй праці «З невичерпного джерела» заповідав: *«Віра найбільше скріплює сили душі. ... З цього джерела віри ми повинні зачерпнути найбільше сили, щоб витримати на правильному шляху. Свідомість, що з нами Бог, – це найпевніша і найбільша поміч для нас усіх, зокрема, для всіх борців і страдників українського визвольного змагання».* Пишаймося тим, що ми є українцями, із власним національним характером і своєю ідентичністю.

Наша віра в Бога, наша віра в ідею української нації і віра в могутність української держави стає ще сильнішою і шириться усюди твердо і невідступно. Усвідомлюймо і не відступаймо: Україна – це держава з єдиною мовою, культурою, тисячолітньою історією.

Успіхи і досягнення держави починаються із кожного з нас. Не будьмо байдужими, пам'ятаймо слова нашої Слави Стецько: *«...Будуй Україну навколо себе».*

Вдивляючись у майбутнє нашої нації і держави, закликаю весь український народ до консолідації і єдності.

Тільки разом зможемо захистити свою свободу і незалежність, прискоримо незворотній поступ до економічного процвітання, поборення брутального впливу корупції, очистимо нашу державу – наш спільний Храм від фарисеїв і міняйл.

Нехай Господь дарує всьому нашому народу, нашим сім'ям, для кожного з нас міцного здоров'я, щастя і добра.

Нехай наші домівки наповняться любов'ю і надією.

Веселого Різдва! Щедрих колядок! Смачної куті! Здійснення мрій і бажань!

Степан БРАЦЮНЬ,
Голова Конгресу Українських Націоналістів

ВІТАННЯ

Шановні подруги і друзі!

Щиро вітаємо Вас і Ваші родини із Новим роком та Різдвом Христовим!

Цей Новий рік ми зустрічаємо більш зрілими і загартованими. Загартованими у жорстокій і підступній війні з нашим одвічним недругом – Російською неоімперією, яка посягнула на святая святих – нашу вистраждану і виборену у кровавій борні незалежність.

У ці тривожні і водночас героїчні дні ми постійно відчуваємо підтримку нашого Небесного Отця.

Тож відчуймо себе єдиною християнською родиною, у якій сьогодні народжується наш Спаситель. Згадаймо добрим словом і з любов'ю і тих, хто в цей час на передовій захищає власну гідність, гідність своєї родини та свого народу. Хай нас наповнить непохитна віра в перемогу добра над злом, правди над кривдою, світла над темрявою, а світло Вифлеємської зорі вказує нашому народу дорогу до миру, злагоди та добра.

Веселого Вам Нового року, смачної куті та дзвінкої Різдвяної коляди!

Христос народився! Славімо Його!

З повагою,
Богдан БОРОВИЧ,
Голова Всеукраїнського Братства ОУН УПА

УКРАЇНСЬКІ ЛИЦАРІ

СТЕПАН БАНДЕРА – СИМВОЛ НАЦІЇ

Кожний Новий рік відкривається днем його народження. Степан Бандера народився першого січня 1909 року. Когорту народжених у січні українських лицарів поповнив останній Головнокомандувач УПА Василь Кук – його день народення 11 січня. Утім, відомих і незламних Василів в Україні набралося так багато, що незабутній Євген Сверстюк якось задумав їх вшановувати 14 січня – акурат на Василя, в їхній день ангела. Тож щороку, на Василя, в Київському Будинку вчителя говорили-славили Василів – Стуса, Симоненка. А ми ще додаємо Василя Галасу, соратника Кука. Та хіба лише їх… Чомусь саме січень такий щедрий на крики народжень людей неординарних…

А розпочинається рік і перший його місяць народженням провідника нації, її символу. Степан Бандера успадкував генетичну силу і пам'ять свого роду. І став незламним.

(Продовження теми на стор.6)

ДОЧКА ТВОЯ, УКРАЇНО

НАША НАДІЯ

Вдивляючись у її світлину, українці з любов'ю та сумом кажуть: «Наша Надія». При цьому вкладають у ці слова не лише імення нашої Героїні, яка для всіх людей доброї волі є уособленням Честі та Відваги, а й великі сподівання на майбутнє нації та держави: Надя – наша надія. Надія – на відродження притаманних ще з княжих і козацьких часів кожному українцеві цінностей – почуття власної гідності, самоповаги, безмежної любові до рідної землі, вірності матері-Вітчизні. Надія – що врешті «заживемо і ми, браття, у своїй сторонці» щасливо і заможно, збудуємо потужну й багату Українську державу, якій не буде рівних у людській силі й військовій міці, тож жодний супостат не посміє зазіхати на нашу свободу, на нашу землю. Саме так і буде, якщо генетичний код нашого народу, який вселив у душу й характер Наді Савченко нескореність і непіддатливість ворогові в умовах жорстокого і принизливого полону, пробудиться і живитиме серце і розум кожного українця.

Хто з нас задумувався над дивовижним феноменом українки, яка вже другий рік перебуває в неволі тирана? Так, її катують (поки що) електричним струмом… Теперішні московські кати вишколені, їхні морально-психічні тортури ще болючіші від фізичних. Приниження й неволя нестерпніші від смерті. Саме тому деякі українські вояки, щоб не датися живим у московський полон, носять при собі «рятівну» гранату.

Путінські сатрапи, та й більшість одурманеного ними російського люду, не можуть збагнути поведінку Наді. Її гідна постава одних дратує, інших дивує, ненормальна, мовляв, чому навколішках не просить пощади, не погоджується з усім, чого добиваються від неї «слідчі», в третіх незалежна поведінка українки викликає лють і дику ненависть. Утім, це типові рефлексії людей, які ніколи не були по-справжньому вільними, тож дух свободи, такий органічний і природний для Надії Савченко, для них незбагненний і – ненависний.

Так, ми пишаємося Надією. Та, схоже, ще не вповні збагнули важливість її феномену для всієї нації, бо якби збагнули, то хіба дозволили б преспокійно існувати різним путінським представництвам – і не лише в українських містах, а й по всьому світу? Хіба не знайшлася б горстка сміливців, здатних на відплатні акції на тих же окупованих територіях Донбасу? Хіба в нас нема профі, спроможних затримати з десяток московських бузувірів, аби наша Надія стала вільною? На владу, яка веде «гуманні» перемовини з Кремлем, особливих сподівань не покладаємо. Але ж є ще й справжні чоловіки в Україні! Не одній же Надії Савченко відстоювати честь Вітчизни.

…Вона оголосила голодівку. Не треба, Надіє…

Якби ж вона знала, які надії плекає наш народ, уповаючи на неї! Он, кажуть, віщували екстрасенси, що Україна тоді по-справжньому розквітне, коли її Президентом стане жінка… І не знайдеться жодної людини, яка б не довіряла її державному розуму і вірності Україні. Чекаємо. І сподіваємося.

Марія БАЗЕЛЮК

ДУХОВНІСТЬ

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ

архиєпископа Харківського і Полтавського ІГОРЯ

всечесному священству й побожним мирянам Харківсько-Полтавської єпархії Української Автокефальної Православної Церкви

Всечесні Отці!
Дорогі Брати і Сестри!

У ці зимові дні на межі 2015 і 2016 років від Різдва Христового ми опиняємося в піднесеній атмосфері переживання радісної зустрічі з Божим Сином. Здається, увесь світ рушає за сяйвом провідної зорі й гуртується в замилованому спогляданні ясел у вифлеємському вертепі.

Та, вслухаючись у розповідь євангелиста Луки, ми раптом здригаємося від слів: «...бо в заїзді місця не стало для них» (Лк. 2:7). Як могло таке трапитися в Юдеї, котра віками жила в очікуванні саме Його, Месії, передреченого пророками? Хіба не лунало в тамтешніх синагогах рік у рік: «А ти, Віфлеєме-Єфрате, хоч малий ти у тисячах Юди, із тебе Мені вийде Той, що буде Владика в Ізраїлі» (Мих. 5:1)? Владика прийшов, – але для нього бракує місця в оселях Вифлеєму...

Українська колядка виразно передає драму зустрічі Божої Матері з непривітним і самовдоволеним світом земного успіху:

А Пречиста Діва по світу ходила,
Прийшла до багача, на ніч ся просила.
А той пан господар не хтів ночувати,
Сказав своїм слугам собаками гнати.

Господарі вифлеємських осель не побажали ризикувати прибутком і власним ілюзорним затишком, впускаючи додому убогих мандрівників. Вони побоялися втратити відносну стабільність, не схотіли поступитися частинкою відвойованого для себе життєвого простору. Страх змін став для них нездоланною перешкодою на шляху в майбутнє.

Нагадування про драму людства, котре виявилося не готовим до зустрічі з очікуваним Спасителем, – це пересторога, звернена до кожного з нас. Народжений у Вифлеємі Господь стоїть перед нами в очікуванні: а чи відкриємо ми перед Ним власний внутрішній світ? Чи впустимо Його в оселю свого серця?

Ми можемо перетворити своє серце на теплі ясла для Немовлятка Христа, коли вирушимо назустріч один одному, озброєні силою прощення і милосердя. Ми відкриємося перед Ісусом, відкидаючи старі міфи й забобони. Наше життя розчиниться для всеосяжної присутности Господа через жертовне служіння євангельській правді, самозречену допомогу скривдженим і знедоленим.

Аби чесно зустріти Месію, необхідно бути готовим до боротьби з власним страхом, з запобігливим пристосовництвом до суспільної кон'юнктури. А ще слід перемогти скепсис і зневіру, які заважали помітити Месію в звичайному галилеянині усім, хто зневажливо твердив: «Хіба ж може бути з Назарету що добре?» (Ін. 1:46).

Минулорічна ініціатива міжцерковного діялогу, виявлена Харківсько-Полтавською єпархією, стала, може, найціннішим внеском нашої спільноти у творення Єдиної Помісної Церкви в Україні. Ми розчинили свої серця перед братами і сестрами, належними до єдиної київської християнської традиції, керуючись Христовим заповітом: «Щоб були всі одно» (Ін. 17:21). З вірою і любов'ю ми чекаємо на відповідь, аби разом стати перед єдиним престолом. Це відбудеться лише якщо в убогих яслах із вифлеємської печери ми зможемо відкрити для себе престол Господа слави. А отже, коли переможемо архаїчні упередження, звільнимося від політичних амбіцій, виїдемо з полону ілюзій минулого. Коли зможемо побачити в своєму ближньому Самого Христа, Котрий стоїть і чекає: а чи впустимо ми Його в оселю свого серця? Амінь.

Христос народжується! – Славіте Його!

† Ігор,
архиєпископ Харківський і Полтавський
м.Харків
Різдво Христове 2015/ 2016 року

ОФІЦІЙНО

ШАХРАЙСТВО ЯК СПРОБА ДИСКРЕДИТАЦІЇ УКРАЇНИ

ОУН засуджує антиукраїнську кампанію, організовану під приводом розслідування долі викрадених картин

Організація Українських Націоналістів засуджує антиукраїнську кампанію, започатковану в Голландії під приводом розслідування долі викрадених картин. В опублікованих у цій країні псевдо сенсаційних матеріалах та під час проведених прес-конференцій приватних осіб, які нібито розслідують справу викрадених в одному з провінційних музеїв цієї країни картин та предметів старовини, висунуто необґрунтовані звинувачення на адресу провідних українських політиків, громадських діячів та українських націоналістичних організацій, у яких вони були звинувачені у спробах вимагання грошей за викрадені картини, які буцімто перебувають на території України.

Ця «фейкова» новина одразу облетіла увесь світ. Прикро, але багато поважних українських ЗМІ без жодних перевірок по-лакейськи підхопили ці звинувачення і долучилися до їхнього масового тиражування. Показово, що до цієї брудної кампанії долучилися і такі собі сучасні «попи Гапони» з деяких псевдопатріотичних організацій, які не поминули можливості і від себе хлюпнути бензину у те провокаційне антиукраїнське вогнище.

Поза усякими сумнівами, Україні, як державі, завдано репутаційних втрат. Кинуто тінь на відомих українських патріотів, зокрема, на Бориса Гуменюка. Намагаються облити брудом Організацію Українських Націоналістів, Українську військову організацію, ВО «Свобода», увесь український добровольчий рух загалом.

Політична спрямованість цієї провокації не залишає сумніву у тому, що її справжні витоки та цілі виходять далеко за рамки турботи про долю втрачених творів мистецтва і переслідують цілком конкретні геополітичні завдання. Абсолютно невипадково провокаційна інформація була «вкинута» у світовий медіа-простір саме напередодні і під час візиту в Україну віце-президента США Дж. Байдена. Саме в цей час готується рішення голландського суду у справі так званого кримського «скіфського золота», за яке Україна сперечається з Росією. Питання підписання Голландією договору про асоціацію України з ЄС фактично відтерміновано і винесено на референдум, який має відбутися у квітні 2016 р. Ці факти не залишають сумніву у тому, хто є найбільш зацікавленим у саме такому напрямку розгортання міжнародного скандалу, – Росія, Москва і, конкретно, кремлівська кліка.

Подальший перебіг подій вказує на те, що призвідця цього міжнародного скандалу громадянин Голландії та «приватний детектив» п. Артур Бранд, чим далі, тим більше починає заплутуватися у своїх свідченнях. Під час прямого ефіру, в якому він брав участь разом з Борисом Гуменюком, а також під час інших інтерв'ю українським телеканалам він був змушений визнати, що ні Борис Гуменюк, ні хтось інший не вимагав жодних 50 млн. евро за повернення нібито знайдених картин. Що це він сам називав цю цифру як їх орієнтовну вартість. А.Бранд визнав, що він сам пропонував 50 тис. евро тим сміливцям, які зможуть розшукати викрадені картини, котрі нібито перебувають на підконтрольній російським бойовикам території. Він визнав, що не має жодних прямих доказів про причетність до вимагання грошей за викрадені картини. Мало того, в інтерв'ю одному з телеканалів Бранд прямо визнав, що приплів у всю цю вигадану історію українських націоналістів та «праворадикалів» і відомих українських політиків, щоб «додати їй спецій» і викликати резонанс! А це є шахрайство!

Повністю відкидаємо інспіровані звинувачення на адресу України, українських політиків, зокрема, голови УВО Бориса Гуменюка та українських націоналістів загалом.

Закликаємо усі патріотичні медіа дати відсіч спланованій у Москві антиукраїнській провокації, виконавцем якої, на жаль, став громадянин Голландії.

Закликаємо українські силові відомства провести розслідування дій А.Бранда та притягти його до відповідальності за поширення у світі завідомо неправдивих інсинуацій проти України, які завдали Українській державі колосальної моральної шкоди.

Висловлюємо надію, що викрадені багато років тому у Голландії твори мистецтва будуть все ж таки знайдені і повернуті законному власнику.

Сподіваємося, що громадськість Голландії зможе розібратися у витоках та цілях організованої проти України провокації і у своїй абсолютній більшості підтримає на референдумі Україну на її шляху до остаточного оформлення асоціації з Європейським Союзом. І це буде достойна відповідь Москві за збитий «Боїнг» з громадянами Голландії на борту!

ОУН заявляє, що український націоналізм був, є, і буде головною рушійною силою у боротьбі українців за незалежність і свою Українську державу, власну ідентичність і самобутність серед світової сім'ї народів. І світ, нарешті, має це зрозуміти – поки будуть існувати українці, доти буде існувати український націоналізм!

Слава Україні!

Президія Проводу
Організації Українських Націоналістів

ВОЛОНТЕРСЬКІ ХРОНІКИ

ДЛЯ «АЗОВА» НАЙЦІННІШИЙ ДАРУНОК – КНИГА

Традиційно завершуємо волонтерську поїздку Донеччиною в артилеристів «Азову». Вони зазвичай нічого не просять – одні лише книги, книги, книги… Годують хлопців – ресторани б деякі позаздрили – смачно і калорійно. Екіпіровані добре. Підтягнуті. Естетично вишукані. Розуміються на різних музичних стилях. Це видно на фото, як вони сприймають пісні Василя Рябка і Юлі Майбороди.

Еволюція потреб у книжках в «Азові» така. Рік тому просили, щоби література була різножанрова, художня, але виключно україномовна. Потім щоби більше привозили книжок із світової історії, також історії Визвольних Змагань, військової справи, з теорії і практики українського націоналізму, праці Степана Бандери, Ярослава Стецька, Степана Ленкавського. У цю нашу зустріч попросили привозити найновіші книги з питань державного будівництва, різних аспектів управління, менеджменту, права, як писати закони. Готуються по перемозі над московськими окупантами брати владу у свої руки й будувати модерну національну державу. Щоби ніякі силові «любители русской словесности» з вищих владних ешелонів не ганьбили нашу країну.

Цього разу бійці «Азову» отримали майже всі книги професора історії Володимира Сергійчука, які надійшли з бібліотеки Молодіжного Націоналістичного Конгресу, волонтерської мережі «Вільні люди», а також від імені автора передані головним редактором газети «Нація і держава» Марією Базелюк. Книги з історії чемпіонатів світу з футболу надіслав Едуард Копилов з Фастова.

Ольга РІЗНИЧЕНКО

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Дніпродзержинськ	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Дніпропетровськ	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Максимович Олег	(095)-672-11-98
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Роговський Дмитро	(063) 790-15-37
Полтава	Небилович Микола	(096) 924-79-83
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 54-64-07
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(050) 540-16-81, (097) 235-60-20
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ДОБРОДІЙНІСТЬ

Степан Брацюнь: «Допомагати Св. Миколаю – обов'язок кожного дорослого»

18 грудня 2015 року, напередодні Дня Святого Миколая, у місті Києві відбулося щорічна зустріч представників Всеукраїнського благодійного фонду «Соборність» з учнями Українського гуманітарного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Вже традиційно, на це свято завітав і Голова Конгресу Українських Націоналістів та Голова правління Всеукраїнського благодійного фонду «Соборність» Степан Брацюнь. Він поспілкувався з учнями, вручив ліцеїстам «миколайчики» у вигляді стипендій та подарунків. Вже другий рік поспіль серед них були і переселенці з окупованих територій Сходу України, зокрема, з м. Луганська та м. Донецьк.

«Всеукраїнський благодійний фонд «Соборність» завжди, навіть у найскрутніші часи, традиційно приділяє особливу увагу не лише успішним у навчанні, а й знедоленим дітям, адже це обов'язок кожного дорослого – допомагати св. Миколаю здійснювати всі дитячі мрії. Другий рік ці мрії все частіше співпадають з основною мрією дорослих: миру та добробуту в Україні! Віримо, що переможний час вже близько!» – зазначив Степан Брацюнь.

Прес-служба КУН

ЛЮДИ ДОБРА

ЯК ЗАСТАВНІВЦІ ДБАЮТЬ ПРО ВОЇНІВ

Це вони проявляють неабияку турботу про наших бійців в зоні АТО. І ця турбота постійна. Ці люди – із Заставнівщини, одного з районів Чернівецької області. Покликом їхньої душі є слова: «Нагодувати тисячі бійців».

Їхня турбота надзвичайна. Вони вже вдесяте готують домашні страви, які передають для воїнів у зону АТО, на схід. На рідкість так сильно згуртувались люди, щоб напекти, наварити якомога більше всього необхідного для наших захисників. Це фірмові голубці, квасоля з реберцями, домашній хліб, хрін, копчена риба, солодощі – всього й не перерахувати. Все це відбувається на подвір'ї Марії М'якоти. Люди замащували аж десять печей, щоб наготувати їжу. Гроші здавали підприємці, парафіяни Свято-Миколаївської церкви, працівники райлікарні, дитсадок №2, гімназія, Баламутівська школа – всі-всі небайдужі до долі наших бійців. Допоміг фінансово і депутат ВР Максим Бурбак, який хоче поїхати з волонтерами в зону АТО. Закупили четверо свиней. Працювали вдень і вночі, розуміючи, що їх чекають на сході. Чоловіки привезли два буси дров, порубали.

Для одних лише пирогів використали 400 яєць. На цей раз спекли 600 буханців хліба.

Тепер туди планують їхати трьома бусами, повідомила заступник голови волонтерської організації «Буковина – українському війську» Тамара Шевчук.

Не стоїть осторонь всіх доброчинних справ мер Чернівців Олексій Каспрук. Він називає цю справу першорядною. І всіляко підтримує всіх, хто причетний до допомоги бійцям АТО. До відправки готують засоби гігієни, креми від опіків, антисептичні препарати. Волонтер Леся Вакарюк говорить, що готує деякі посилки, отримані з Італії з ліками, перев'язочними матеріалами. Власниця пекарні Руслана Лупул не натішиться тим, як люди активно зносили до неї вишню, яйця для випічки.

Заставнівці закоптили 65 ящиків буженини і ковбаси, 250 кг ставкової риби.

Воістину неоціненний внесок цих добрих людей в справу допомоги бійцям у зону АТО. Низький уклін вам, шановні люди з Заставнівщини. Доземний уклін вам, волонтери, бо ризикуючи не тільки недоспаними ночами, а й своїм життям, ви робите таку потрібну справу для всіх нас.

Допомагаючи бійцям на сході України, ви допомагаєте всім нам захистити мир в нашому спільному домі Україна!

Честь і шана вам!

Слава Україні! Героям слава!

М. КИСИЛЬОВА

ТАЛАНТИ ТВОЇ, УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ФРЕНСІС ГОЙЯ

Марко ТОПЧІЙ

Так цілком справедливо можуть заявляти всі слухачі, які мали щастя побувати на концерті Гітариста з великої літери Марка Топчія. Концерт відбувся в переповненому залі Національної музичної академії України ім. П.Чайковського.

Марко настільки майстерно віддавався виконанню музичних творів, що, здавалось, навколо нього не існує нічого, крім святої музики і гітари, з якими музикант зливався воєдино! Бездоганна техніка виконання і природний артистизм – ось що характеризує нову зірку українського гітарного мистецтва. Недарма ж Топчій – володар понад 50 (!) престижних премій, 26 з яких – перші, здобуті у професійній категорії на міжнародних конкурсах класичної гітари в Іспанії, Італії, Франції, Німеччині, Сполучених Штатах, Китаї, Японії, Україні та в багатьох інших країнах світу.

Марко почав займатись музикою з чотирьох років у класі В.Гуменюка, а згодом у класі Б.Бельського, далі брав майстер-класи у відомих музикантів-гітаристів світу. Закінчив екстерном Харківський національний університет мистецтв ім. І.Котляревського по класу гітари під керівництвом професора В.Доценка. І ось завершення музичної освіти в якості асистента-стажиста в Національній музичній академії України у творчого керівника професора Ю.Алексика. Окрім власне сольних виступів, значне місце у творчій кар'єрі гітариста займають виступи у супроводі симфонічного оркестру, викладання майстер-класів та створення архівних звукозаписів в студіях.

На концерті в залі Академії прозвучали класичні твори для гітари композиторів Х. Родріго, М. Кастельнуово-Тедеско, Ф.Таррега, серед них і знаменитий твір Х.Родріго – концерт «Аранхуес» для гітари з оркестром. Глядачі довго не відпускали Марка Топчія зі сцени, вимагаючи шквалом оплесків чудового виконання на «біс» все нових і нових шедеврів гітарного мистецтва.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ШЛЯХЕТНІСТЬ

Діти – захисникам Вітчизни

До різдвяно-новорічних свят у Залі урочистостей КМДА, люб'язно наданому організатором столичною адміністрацією, відбулась уже традиційна благодійна акція дитячої творчості з виготовлення подарунків для захисників Батьківщини. Майстри декоративно-прикладного мистецтва навчали діточок та їх батьків мистецтву виготовлення сувенірів-оберегів: ляльок – мотанок, використаних гільз з мотивами петриківського розпису, чайних чашок з патріотичними гаслами, вітальних листівок з побажаннями воїнам, а також вишиванню сердечок, розпису на солодкому печиву та виготовленню художнього кольорового мила.

Всі вироби, виготовлені дитячими ручками будуть надіслані до різдвяно-новорічних свят через «Пошту Майдану» у військові підрозділи, що знаходяться на передовій, щоб зігріти серця наших захисників в холодних окопах. У майстер-класах активну участь взяли члени «Соловецького братства» та «Просвіти».

Георгій ПЕРЕМОЖЕЦЬ

СВЯТКОВЕ

НА ПОРОЗІ – РІЗДВО

Закінчення. Початок на 1-й стор.

У цей дивний вечір химерно єднаються між собою християнство й язичництво, культ духовного і земного, і ми, не роздумуючи, приймаймо його таким, яким він є. У наших щирих, відкритих для Бога серцях, дуже тихо, але владно озиваються голоси і Перуна, і Лада, і Даждьбога. І ми не лякаємося, і не соромимося їх, може, в ту єдину в році Різдв'яну ніч. Бо це голос нашого роду. Бо на те воля і ласка Божа, щоб той рід був саме таким. У Різдв'яну ніч, кажуть, відкривається небо. Народженню Христа радуються не лише ангели й люди, а й усе живе і не живе, що є в природі. Худоба й птахи, і деревина кожна в той час між собою говорять. Справді, віща ніч. Гість перед Різдвом – добрий знак для господарів. Тож послухайте уважно, чи не стукає хто до одвірка. І навіть якщо ви нікого не запрошували, і не приблудився ніхто по вашої оселі, ви обов'язково почуєте той легкий, але вимогливий стукіт. То – ваша пам'ять. І батька вашого, і діда, і прадіда. Пам'ять поколінь. Відчиніть широко двері перед цим дорогим гостем! Запросіть до хати. Привітайте. А коли спогади вервечкою пустяться плисти по ріці життя, покажіть той плин вашим дітям. Не дайте перерватися цій тонкій, вистріпаній життям, випаленій вогнем і кров'ю нитці. Бо тоді – смерть. Для цілого народу, для нації. Не бійтеся спогадів, якими болючими вони б не були. Бійтеся попелу забуття, що рік за роком присипає і добро, і зло минулого. Присипає надії і події, муки і кривди, присипає людей, які відійшли. А найгірше – присипає пам'ять про те, за що вони відійшли. Струсіть цей попіл!

Нехай у цей Святий вечір кожна українська сім'я, що радіє радощами і болію болями своєї Держави, залишить одне порожнє місце за накритим столом. Місце почесне, на покутті, бо увійдуть спогади і на ньому сяде чесний гість. Може, то буде хтось з князів руських, що мечем, грудьми і розумом своїм рідну землю від напасників боронили. А може, козак запорізький, що, посічений, порубаний, кров'ю її своєю полив, але не віддав нікому. Чи Стрілець січовий, що на смерть ішов жартуючи, з піснею, бо то – за волю. Їх так багато,славних Героїв, хто у безнадії й безвиході не зрадив ідеї, бо по ньому прийдуть інші. І плечем до плеча стануть біля них інші воїни: у касках-шоломах, зелених плащ-палатках, взуті у важкі стоптані кирзаки. Вони у тих кирзаках півЄвропи пішки пройшли, тисячі разів умирали, поливаючи своєю кров'ю кожну п'ядь дорогої землиці, і тисячі разів воскресали, набираючись від неї снаги і сили, щоб іти далі, щоб гнати ворога поперед себе – геть від рідного порога, геть від рідного міста, геть від рідної землі. Різними шляхами водило їх життя, але у Вічність увійшли однією брамою – їх привела сюди любов до Батьківщини, така любов, перед якою меркне все інше.

Будуть тут і ті, що загинули по Гулагах, вмерли з голоду, замерзли в сибірських снігах, в неволі вмерли на чужині, – всі гідні нашої пам'яті. Нікого й нічого не можна викинути з історії. А цього року до вас завітають ще одні гості. Вони нагадають не тільки про плин часу та коріння вашого роду, а й спитають суворо: а що ти зробив для того, щоб наша земля стала вільною від чужого й свого непотребу? Чи маєш заслужене право гордо називатися українцем? Це будуть воїни Небесної сотні і ті, хто загинув на фронті, захищаючи нашу землю і нашу незалежність. Дайте їм чесну відповідь. А потім засвітіть для них свічечку, щоб ясно полум'яніла. Хай у цьому чистому полум'ї згорять всі ваші негаразди, недобрі помисли, невдачі. Очистіть у ньому своє серце і зробіть там якнайбільше місця для найдорожчого Гостя, який у цю дивну ніч маленьким босим хлопченям у біленькій сорочині поспішає до вас, зігрійте його своєю любов'ю. Тоді увійдуть до вашої оселі добро і злагода, втіха і свята віра в те, що й ваша праця не буде марною. І долине спершу тихе, а потім щораз голосніше «Ра-аду-уй-ся-а-а, ой, радуй-ся зе-е-ем-ле...» І нарешті дитяче: «Дозвольте колядувати!»

Настає Різдво.

Леся РУПНЯК

ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПАТРІАРХА УАПЦ ДИМИТРІЯ

СИВИЙ ДІДУСЬ ІЗ ТЕРЕМКІВ

Кияни, які жили на далеких Теремках років десять-дванадцять тому, не можуть не згадати колоритного сивого дідуся з розкішною бородою й лагідними очима. Його можна було зустріти на тролейбусній зупинці, в черзі за продуктами, а недільного ранку – на стежці біля окружної траси, яка вела до невеличкої Борисоглібської церкви. Навіть старші парафіянки, бувало, називали його просто «старим батюшкою», на відміну від «молодого батюшки» – настоятеля о. Юрія Бойка. І лише одиниці чули, що цей «старий батюшка» очолює не визнану владою Українську Автокефальну Православну Церкву й титулується «Патріярхом Київським і всієї України Димитрієм».

Отець Володимир Ярема мав уже 77 років, коли єпископат УАПЦ звернувся до нього з проханням прийняти патріяршество. Неформальним лідером УАПЦ він був і раніше, відколи в 1989 році першим заявив про перехід з Московського Патріярхату під владу митрополита УАПЦ Мстислава. Отець Володимир успадкував від батьків міцне селянське здоров'я, завжди був чужий шкідливих звичок, вів помірковане життя й зберігся для своїх років дуже добре. Тим не менше вік давався взнаки. Та й набридли постійні звинувачення в підпорядкуванні своєму впливу і парафії, і Львівської єпархії в цілому. Солідарність із отцем Яремою його численної родини, насамперед дітей, Святослава й Віри, що від початків належали до ядра мирянського руху УАПЦ, виглядала в темних очах недоброзичливців «владою клану Яремів». Отож о. Володимир вирішив відійти від церковних справ і спочити, віддаючись дослідженню сакрального мистецтва й підготовці до друку своєї книги «Іконопис Західної України XII–XV ст.». Настоятельство в Петропавлівській церкві перебрав спочатку о. Іван Пашуля, а потім о. Микола Кавчак.

І ось у цей час помирає патріярх Мстислав. Вірна йому частина УАПЦ лишилася осиротілою, а діалог материкової та діаспорної спільнот не склався. Було очевидним, що жоден із українських єпископів не зможе очолити церкву. Тоді архієпископ Петро Петрусь і запропонував звернутися до старенького о.Яреми та його родини з проханням дати згоду на монаший постриг, рукоположення в єпископи й вибір на патріярха піонера відродження УАПЦ. Інші єпископи підтримали владику. Підтримав його й о. Юрій Бойко.

Церква тоді ще не подолала кризу, викликану брутальним втручанням у її життя уряду президента Кравчука. УАПЦ не була визнана легально, в Києві мала тільки одну маленьку капличку з бетонних блоків, а загальне число парафій не перевищувало 300. Крім Львівської єпархії, всі інші – Волинська, Дніпропетровська, Білоцерківська, Харківсько-Полтавська – налічували буквально по кілька громад, часто без храмів. Про єпископські резиденції та єпархіяльні центри не було мови. Заняття у Львівській семінарії проводилися в тісних кімнатах при консисторії. За цих умов титул патріярха не давав ані реальної влади, ні засобів до існування. Натомість прийняття цього титулу автоматично спрямовувало на особу всю ворожу силу посткомуністичного адмінресурсу.

Родина Яремів виступила категорично проти ідеї прийняття батьком патріяршества. Коли єпископи УАПЦ приїхали до їхнього дому, і дружина, і доньки о. Володимира відмовилися віддати його на наругу. Бо саме так і сприйняли архієрейську пропозицію. Знаючи львівську атмосферу, вони попереджали, що ймовірна висвята лише породить низку пліток. Імость о. Володимира, пані Юлія, нагадувала про цілковиту непристосованість чоловіка до самотнього життя: він завжди жив у родині, не переймався побутовими клопотами, не звик дбати про гроші, і розрив з родиною та окреме перебування в Києві стане для нього непосильним тягарем.

Довгі переконування єпископів дали наслідок. Дружина й частина дітей неохоче згодилися, якщо батько зважиться на постриг, прийняти його волю з пошаною. Ймость пообіцяла й сама стати в цьому разі монахинею, як належало за канонами. Вирішальним стало те, що о. Володимир, переконавшись у відсутності інших перспектив для УАПЦ, згодився на постриг за умови допомоги йому з боку інших єпископів. Допомоги не стільки матеріяльної, скільки організаційної, адміністративної: адже о. Володимир не мав жодного досвіду управління церковною структурою.

Серед найважчих переживань мого життя назавжди залишиться участь у чині монашого постригу о. Володимира Яреми. Його відправляв архієпископ Петро Петрусь пізно ввечері 23 серпня 1993 р. в Петропавлівській церкві. Були присутні ще ми з о. Миколою Кавчаком і єромонахом Онуфрієм Думичем. О. Володимир, який того вечора став Димитрієм, на честь свт. Димитрія Ростовського, тримався мужньо, зосереджено. Але, мабуть, ніколи чин постригу так не нагадував похорону, як того разу. Трагічне відчуття посилювали

Патріарх Димитрій (Володимир Ярема)

голосні ридання одного з родичів, який увірвався до храму й намагався переконати присутніх змилосердитися над старцем. Я до смерті не забуду цих ридань…

Два тижні постриг тримався в таємниці. А вже 5 вересня 1993 р. в Борисоглібській церкві Києва о. Димитрія було висвячено на єпископа, 7 вересня обрано й 14 жовтня інтронізовано на патріярха. Під церквою Спаса на Берестові, де відбулася інтронізація, львівські жіночки радісно виспівували:

В нас велика слава нині –
Патріярх на Україні.

Сам же Патріярх опинився на 15-му поверсі нового будинку на околиці Києва, без канцелярії, без допомоги, без матеріяльного забезпечення. «Християнський банк», заснований київськими парафіянами о. Юрія Бойка, зумів знайти й придбати помешкання, але відразу ж став об'єктом жорсткого тиску неприхильних до УАПЦ установ. Завирували плітки. Наляканий ними, Патріярх уникав використовувати для канцелярії запропоновані йому приміщення «Християнського банку» на території Свято-Михайлівського монастиря, відмовився від пропонованого транспорту, почав уникати контактів із організаторами банку. Згодом опонентами було підступно організовано крах банку й приміщення на Теремках було втрачено.

Кожному, хто бував у патріяршому помешканні в ці роки, смішно було чути про поширювані у Львові чутки про банківські капітали Патріярха. Помешкання виглядало просто убогим. Не дочекавшись обіцяних ремонту й умеблювання, ним заопікувалися діти Патріярха Димитрія. Вони придбали меблі, приїздили щомісяця, аби прибрати й приготувати їсти. Часом побутом займався келійник. Але нерідко бувало таке, що бракувало найелементарнішого. І тоді майже 80-річна людина живилася макаронами, а по молоко ходила сама, пішки спускаючись з 15-поверху, коли не було світла. Це ж був час інфляції, затримок зарплат, веєрних відключень електроенергії. А на лекції, зустрічі, прийняття Патріярх часто їздив у громадському транспорті, підібравши під плащ поли ряси…

Львівська єпархія не просто відмовилася допомагати Патріярхові, але й зробила все для того, аби не допустити створення в Києві реального центру, водночас же заблокувати приїзд Патріярха до рідного міста. І досі в архіві зберігається колективний лист колишніх учнів і соратників Патріярха, які гостро критикують його за втручання в справи Львівської єпархії. Залюблений у Львів, Патріярх швидко переконався, що його переїзд до Києва багато кому був потрібен лише для усунення його з найбільшої єпархії УАПЦ. А зрозумівши – прийняв виклик. Він пережив зради, обмови, ганьбу від аморальної поведінки непокірних йому єпископів. Його примудрилися втягти в авантюру з «об'єднанням УАПЦ і УПЦ-КП», залучили до судового процесу проти «Християнського банку», а потім оголосили «виведеним поза штат» УАПЦ. Патріярх відповів посланням «Про спроби ліквідації УАПЦ в Україні», циклом «Розмов про страшне сьогодення», а вже перед смертю – поїздкою до США та заповітом про перехід УАПЦ під омофор митрополита Константина.

Він зумів зберегти совість і свободу – неймовірно важливі цінності для християнського ієрарха. Тож, хоча останні роки Патріярх прожив на межі злиднів, він був багатшим за більшість церковних ієрархів сучасного світу. Його обирали на наругу – він же відкрив духовні виміри патріяршої гідності, неприступні для багатьох сучасних носіїв патріярших регалій. Цей сивий дідусь зумів стати справжнім Патріярхом, чесне пастирське слово якого лишається вагомим чинником церковного життя України. Тому не вгавають ганебні спроби очорнити світлу пам'ять спочилого дикими чутками й фальшивими звинуваченнями. І кожна нова плітка, лягаючи важким тягарем на сумління її автора, підносить у наших очах образ того, хто сподобився пройти свою Голгофу, заохочуваний Христовим словом: «Блаженні ви, як ганьбити та гнати вас будуть, і будуть облудно на вас наговорювати всяке слово лихе ради Мене. Радійте та веселіться, нагорода бо ваша велика на небесах!» (Мт. 5:11-12).

Архієпископ Ігор ІСІЧЕНКО
(Збережено правопис автора)

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

ПАМ'ЯТІ КУРІННОГО ЧОРНОТИ

13 грудня 2015 р. по вулиці Курінного Чорноти (Володимира Чав'яка) в м. Івано-Франківську відбулось урочисте дійство. О 13-ій годині біля будинку, що на початку цієї вулиці, зібралися члени обласного та міського проводу Конгресу, комбатанти та братчики ОУН-УПА, члени обласного товариства «Меморіал», представники обласної молодіжної організації «Патріот України». Саме тут відбулося відкриття меморіальної дошки курінному Чорноті, яку виготовлено з ініціативи обласного проводу КУН та обласного музею визвольної боротьби імені Степана Бандери.

Святкове дійство відкрив голова обласної організації КУН, голова Всеукраїнського Братства ОУН-УПА Богдан Борович, котрий наголосив на тому, що народ повинен пам'ятати своїх героїв, а саме таким героєм був курінний УПА «Чорнота» (Володимир Чав'як). Адже після загибелі курінного Різуна «Чорнота» очолив боротьбу Української Повстанської Армії проти комуністичного режиму на Прикарпатті. Був арештований у Чехословаччині в 1947 р., відбув 25 років каторги у сталінських концтаборах і ще дочекався незалежної України. Помер Володимир Чав'як – курінний «Чорнота» 13 грудня 1991 року. Герої не вмирають. Не вмирає і пам'ять про них. А їхні нащадки сьогодні продовжують творити подвиги у війні з путінською Росією.

Освятив меморіальну дошку священик УГКЦ о. Василь Сливоцький і нагадав присутнім про священний обов'язок кожного – захищати свою Вітчизну і віддавати шану пам'яті полеглих.

Про героя, його життєвий і бойовий шлях говорили міський голова Івано-Франківська Руслан Марцінків та директор Івано-Франківського обласного музею визвольної боротьби імені С. Бандери Ярослав Коретчук. Голова ОУН-УПА Карпатського краю Степан Гах, який особисто був знайомий із «Чорнотою», відбував разом з ним покарання у сталінських

концтаборах, розповів цікаві сторінки із біографії курінного УПА. Керівник обласної молодіжної організації «Патріот України» Сергій Сивачук наголосив на взаємозв'язку тих минулих і сьогоднішніх подій в Україні і їхній вплив на геройку молодого покоління українців.

Курінний УПА «Чорнота» (Володимир Чав'як) – незламний борець і вірний син України. За виявлені у боях мужність та геройзм, вміле керівництво бойовими відділами Володимир Чав'як одержав Бронзовий Хрест Бойової Заслуги від Крайового Командира УПА-Захід та Срібний Хрест Бойової Заслуги II класу від Головного командира УПА.

На відкритті пам'ятної дошки Володимиру Чав'яку, курінному «Чорноті» всі промовці акцентували на тому, що в наш час приклад таких людей повинен бути донесений до кожного українця, українки, аби множились ряди борців за незалежність Вітчизни. А Гімн Українських Націоналістів «Зродились ми великої години» у виконанні присутніх звучав як заклик до продовження боротьби за гідність і честь, за визволення від нападників та щасливе життя у Соборній Українській державі. До меморіальної дошки лягли живі квіти. Прикарпаття віддало пошану ще одному своєму герою і скромно увіковічнило його пам'ять!

Роман САЛИГА,
Голова секретаріату
Івано-Франківської ОО КУН

УКРАЇНСЬКИЙ ЗВИЧАЙ

ТРАДИЦІЇ НАДВЕЧІР'Я ХРИСТОВОГО РІЗДВА

Свято Христового Різдва належить до найбільших християнських свят, які Церква відзначає особливо урочисто. Кульмінацією святкового приготування є надвечір'я Різдва – день чування, молитви й посту. Святвечір має не тільки глибокі змістом церковні відправи, але передусім він багатий у нашому народі на сповнені символіки обряди і звичаї.

«Час нашого спасення вже настав. Готуйся, вертепе, бо Діва надходить, щоб родити»
(Стихира вечірні надвечір'я)

Історія святкування надвечір'я перед празником Христового Різдва сягає перших віків християнства. Надвечір'я празника Різдва має окрему богослужбу, що зветься Великі, або Царські часи, які уклав Єрусалимський Патріарх Софроній, де в псалмах та читаннях пророків зі Старого Завіту зібрано основні пророцтва відносно обіцяного Месією. Зі святого Євангелія читають події, пов'язані з Христовим Різдвом, а стихири оспівують воплочення Божого Сина, місце й обставини Різдва. Під час відправи Царських часів святе Євангеліє лежить на тетраподі як символ Христа, що вже прийшов і голосить нам Божу науку. День надвечір'я завершує Пилипівський піст перед Різдвом, тому цього дня є строгий піст.

ПРИГОТУВАННЯ ДО СВЯТВЕЧОРА

„До Різдва в Україні готувалися ще з літа. Під час жнив перший, а в деяких місцевостях – останній сніп збіжжя (жита або пшениці) залишали необмолоченим. До нього додавали також по кілька стеблин з інших злаків і перев'язували одним, двома, а інколи трьома перевеслами. Цей сніп вносили до хати в надвечірня Різдва Христового. Називали його по-різному: «дідух», «дід», «коляда» на Волині, «кріль» (король) на Холмщині, «зажин» на Чернігівщині, «баба» в Чорткові на Тернопільщині", – розповідають у книзі „Обряди і страви Святого Вечора" Ольга Вербенець і Віра Манько. В деяких місцевостях «бабою» називали сіно, яке також вносилося до хати.

Приготування до Різдва охоплювало всі сторони життя української родини. Готувалося доволі їжі, варився мед, виготовлялися різні наливки, вишняки, сливняки, тощо. Господиня купувала нові горщики, ложки, миски, дбала про нове вбрання для дітей і дорослих.

Традиційні в наш час ялинки в хатах українців з'явилися переважно аж у першій половині XX ст. Спочатку їх підвішували до сволока і лише згодом почали ставити на підлогу. Прикрашали ялинку свічечками, горішками, яблучками, медівниками або домашніми тістечками.

На Лемківщині і в деяких районах Львівщини виготовляли так званих «павуків», що символізують павутиння, яке, за легендою, врятувало Христову родину від Іродових воїнів. Виготовляли павуків із соломи або із тонких дерев'яних прутиків чи з дроту, а у місцях з'єднання чіпляли квіти, свічечки або скляні ялинкові прикраси.

Для святкування Святвечора та Різдва випікали багато різновидів хліба, який мав різні назви (корун, крачун, крайчун, керечун, книш, калач, струцля і просто хліб) та форми, залежно від місцевості, і випікався з різного борошна, міг бути прісним або скоромним (його під час вечері не споживали, а просто клали на столі). Різдвяний хліб був символом новонародженого Ісуса, і в деяких місцевостях до нього додавали трішки свяченої води. Обов'язковим на святковому столі мав бути „книш" – кругла паляниця з малесеньким хлібенятком зверху – для душ померлих. Подекуди перед випіканням цей хліб позначали голівкою маку або відтиском склянки зі змоченими в олії краями. Книші символізують єдність поколінь роду і заступництво-опіку предків.

На Лемківщині й у Галичині посеред столу клали «струцлю» – плетенку, посипану маком, яку ще називали «кукелкою». На Поділлі випікали три обрядові хліби, які на Святвечір клали на столі один поверх іншого. Нижній (його називали «Хазяїном»), прісний, пекли з житнього борошна, другий (називався «Василь») – з пшеничного, верхній («Йордан»), менший також з пшеничного. «Хазяїна» розрізали і їли на перший день Різдва, «Василя» – на Новий рік, а «Йордан» – на Водохреща. В Козові на Тернопільщині теж клали на стіл три хліби – два нижні житні й зверху – круглий пшеничний калач, в який вставляли воскову свічку. Цей калач був особливим, бо складався з багатьох шишок, які скручувалися з пасочків тіста і щільно вкладалися у круглу форму. Вважали, що сіно під обрусом символізує стаєнку, перший житній хліб – ясла, другий житній – колиску, калач – Ісусика, бо дуже він був солодкий і смачний.

Обов'язково пекли на свята калачі – круглі обрядові хліби з білого пшеничного борошна, замішані на молоці з додаванням яєць. З двох валків тіста скручували джгут, з якого формували коло з діркою всередині. На півдні Поділля калач виплітали з восьми валків тіста. На Черкащині печуть прямокутний хліб, який має назву «Господар».

Обов'язково на столі мали бути пиріжки з різною начинкою – капустою, горохом, сливами, вишнями, маком тощо. Бабусі роздавали їх онукам, і кожен мав запам'ятати, з якою начинкою пиріжок. Казали, що коли дитина заблукає, варто згадати з якою начинкою пиріжок на Святвечір, і Господь зразу допоможе пригадати дорогу. Окремо, господині пекли хліб для пригощання худоби. На Поділлі цей хліб називали «Рожество», і мав він дуже цікаву форму. Виробляли його з двох валків тіста, які скручували джгутом, надавали йому форми підкови, клали на горщик з кутею.

Щоб устигнути приготувати страви на святкову вечерю, господиня вставала дуже рано, о 1-2 годині ночі. Ця вечеря, хоч пісна, але багата, бо має аж 12 традиційних страв. Звідси її назва – Багата кутя.

Чому на цю вечерю готують саме 12 страв? Етнографи кажуть, що це може бути пов'язано з 12-ма місяцями. У наш час число 12 трактують як згадку про дванадцять апостолів Ісуса Христа.

Господиня розпалювала піч, добуваючи живий вогонь при допомозі шматків дерева, або кресала (цей звичай ще донедавна зберігався на Гуцульщині). У піч клала сім або дванадцять полін. Для приготування страв набиралася досхідня вода, нею заливали пшеницю, сушені фрукти, і ставили в піч варити дві головні страви – кутю та узвар.

Між стравами Святої Вечері на першому місці стоїть кутя, або коливо. Це варена пшениця з медом. Кутя з'явилася ще в дохристиянську добу. З тих часів вона зберегла символізм поминальної страви. Пшениця, як зерно, щороку оживає, тому є символом вічності, а мед – символ вічного щастя святих у небі. Варили кутю у спеціальному горщику, в якому нічого іншого не варилося, або купували щораз новий. У різних регіонах кутю готували по-різному. На Лемківщині варили кутю з ячмінної каші (панцаку), оскільки пшениці в горах не сіяли.

Узвар варився з сушених яблук, грушок, слив, вишень. На Тернопільщині його ще називали сушеницею.

Окрім цих головних страв, господині ставили варити голубці, капусняк із пшоном і квасолею, затертий олією, який на Вінниччині та на Гуцульщині називали «шупеню», горох, борщ пісний з карасями, кашу гречану, пшоняну, вареники з капустою, картоплею. Також смажили рибу, пекли млинці з кислого тіста (на Поділлі), варили страви з грибами. Голубці, як правило, робили із заквашеними головками капусти, і начинка у них була різною.

Традиційно вважається, що страв має бути 12, але їх кількість і складники дещо відрізняються – залежно від місцевості і заможності родини. Так, Лемківщина вирізнялася низькою особливих страв, які більше ніде не готували. Наприклад, «бобальки» – подовгасті, посередині потовщені, розкачані в руках шматки тіста, що їх варили або пекли і мастили розтертим маком з медом і олією. Інша страва – «киселиця» – сьогодні зовсім забута. Напередодні Святвечора замочували мелений овес, потім переціджували той заквас через сито, щоб відділити востюги. Очищену густу рідину варили, постійно помішуючи, щоб не пригоріла. Заправляли її кмином, часником та лляною олією.

На Тернопільщині робили напій, який мав назву «голопас». Його готували заздалегідь із відвару сушених фруктів, до якого додавали житню закваску або дріжджі, а також карамель.

Поки господиня порається в хаті, господар приводить до порядку обійстя, напуває і годує худобу.

Цікавий звичай зафіксований на Лемківщині. Коли вже все в хаті було готове, ціла родина йшла до потоку і там старанно милася крижаною водою, а втиратися поспішали до хати. Останньою йшла митися господиня.

ТРАДИЦІЯ ВНЕСЕННЯ ДІДУХА І ПРИГОТУВАННЯ СТОЛА

Наступним кроком є традиція внесення дідуха. Господар, здійнявши шапку, перехрестившись, брав дідуха і в'язку сіна, а син – дві в'язки. Сіно при цьому розтрушували, а батько приговорював: «Хай труситься сіно, хай годує худібку. Хай м'яко буде душечкам, хай м'яко буде Святому Дитяті та худібці на сіні лежати!».

Повільно і урочисто батько з сином підходили до хати і ставали перед порогом, де їх вже чекала господиня з книшем в руках. Входили в хату і батько говорив такі слова: „Святки йдуть!" „Святки прийшли!" – відказував після батька син. „Шануємо і просимо дідуха й вас завітати до господи!", – відповідала мати. Так відбувалось на Східній Україні, а на Галичині газда (господар) промовляв такі слова: «Дай Боже, добрий вечір, ті свята упровадити, других дочекати в здоровлю, щастю до другого року, на многая літа». Опісля сім'я заходила до хати, хрестилася, розстеляли в'язочку сіна на покутті й ставили на нього дідуха, другу в'язку сіна клали на стіл, а третю – під стіл. Під час того, як на підлогу стелили солому, діти під столом квокали: «Кво-кво – завтра Різдво».

На Тернопільщині та Львівщині на стіл укладали сіно тонким шаром, господиня клала на чотири кути зілля і часник. Зверху стелили білий обрус, а поверх нього часто стелився другий.

На святково застелений стіл клали хліб, і в ньому робили дірку, в яку вставляли високу воскову свічку. На Лемківщині і в Галичині свічку ставили в горня, наповнене ярим зерном, яке згодом підмішували до посівного зерна. Запалену свічку ніхто не мав права погасити весь вечір і старалися запалити так, щоб вона випадково не погасла, бо це не є доброю прикметою, бо віщувала смерть когось з родини. Після цього господар клав у сіно під столом сокиру, косу, серпа, частину рала, частину граблів – щоб добре оралося, жалося, косилося та щоб було, що жати і косити в Новому році. Тільки опісля господар брав горщик з кутею, а господиня з узваром. Вони урочисто несли їх на покуття.

Поки мати ставила страви на стіл, господар йшов у хлів годувати худобу шматочком хліба з застромленим у нього часником, посипаним сіллю, починаючи з найстаршої, закінчуючи наймолодшою. Символізм цього звичаю у тому, що худоба своїм диханням зігрівала новонародженого Ісусика. Потім вся родина ставала до спільної молитви. Спочатку моляться за померлих, а потім за всіх присутніх.

Після господар змішував ложку куті та всіх інших страв з борошном і знов йшов у хлів пригощати худобу, щоб й та могла приймати участь у святкуванні. Потім виходив на подвір'я, щоб запросити на вечерю всі праведні й не праведні душі, сонце й місяць. Запрошення повторював тричі. Не отримавши відповіді, голосно говорив: «Як не йдете, то щоб повіки віків не приходили». Господар, повернувшись до хати, зачиняв двері. Після цього вже ніхто з дорослих у цей вечір не міг виходити. На Прикарпатті збереглася ще досі традиція перед вечерею йти з кутею та свічкою на цвинтар і запрошувати померлих родичів на спільну трапезу.

РІЗДВЯНА ЗІРКА

Коли на небі з'являлася перша зірка, аж тоді родина могла сідати до столу після дня суворого посту, під час якого ніхто не мав права їсти, окрім малих дітей, яким давали трішки вареної картоплі. Проте перед тим як сісти, кожен дмухав на місце на лаві, щоб бува не придушити душі, які, вважалося, на Святвечір приходили до хати.

Починали вечерю з куті. Їли всі зі спільних мисок і пили з одного кухля, що символізувало мир і злагоду в сім'ї впродовж року. Окремі тарілки і ложки ставили лише для покійних родичів, або того з родини, кого не було в цей вечір вдома. Несподіваний гість віщував щастя на цілий рік, тому йому старалися догодити. Також вважалося доброю прикметою запрошувати на вечерю одиноких, бездомних та убогих людей. Вечеряли довго і ніхто не мав права вставати, окрім господині, яка підносила страви.

В кінці вечері батько, а за ним і вся родина вставали з-за столу та дякували Господові за прожитий рік і просили про долю на наступний.

Після вечері на столі залишали кутю, інші страви, ложки, бо вірили, що вночі померлі прийдуть ще раз на вечерю.

В центральній та східній частині України після Святвечора існував звичай носити вечерю дідусю і бабусі (якщо вони мешкали окремо), хрещеним батькам та добрим знайомим. «Нести вечерю» – то значить шанувати старійшину, ділити надію, долю, добро, згадувати померлих.

Після Вечері у деяких регіонах молодь починала колядувати. Дехто йшов на Всенощне Богослужіння, яке завершувалося святковою Різдвяною Літургією.

Загалом традиції святкування надвечір'я Різдва носять однаковий характер по всій Україні, а відмінність у південних та північних областях пояснюється впливом інших культур. Багато із самобутніх звичаїв втратилися або призабулися внаслідок масових депортацій українців з їх етнічних земель або через радянську атеїзацію. Попри все, українці сьогодні по-новому відкривають себе для Бога, рідні традиції та обряди.

Юлія КОЦАН

ПОДВИЖНИКИ НАЦІЇ

ПОСВЯТА УКРАЇНІ РОДИНИ АНДРІЯ БАНДЕРИ

13 грудня християни України шанобливо святкують День св.Андрея. Звертаючи погляди до Андрія Первозванного – апостола, який залишив благодатну печать Україні, варто згадати й інших знакових для України постатей, що носять його ім'я. Таким є наш величний митрополит Андрей Шептицький. Таким є і отець Андрій Бандера, іменням якого за велінням долі нарекли всіх свідомих українців.

11 грудня – день народження о. Андрія Бандери.

У наш час кожному відоме ім'я Степана Бандери. Хто з великою шанобливістю й вдячністю, а хто з лютістю й острахом згадують це ім'я – ім'я, що дало назву великій частині українців.

Бандерівцями або просто бандерами вороги іменували наших героїчних борців за волю України, і взагалі вихідців з Галичини, на теренах якої ОУН і УПА вели нерівну боротьбу з різними окупантами за Богом дане право українцям жити у власній державі. Мало того, північно-східні окупанти в непогамованій ненависті до всього українського нарекли бандерівською навіть нашу мову.

І тепер багато недоброзичливців і ворогів всього українського шукають гріхи Степана Бандери, вишукують допущені ним помилки, але ніхто й не пробує закидати йому, що діяв задля своєї вигоди й збагачення, що прагнув чогось особисто для себе…

Ми ж, згадуючи Степана Бандеру, рідко згадуємо того, хто породив цю людину, хто виховав українського провідника і наповнив його так величним духом. А постать його батька о. Андрія Бандери гідна вічної пам'яті й пошани. Це справді великий українець!

Мабуть, саме провидіння передбачило небуденність і велич цьому роду, давши їм прізвище Бандера, що в перекладі з іспанської мови означає «прапор». І мабуть, не випадково це прізвище стало відомим у цілому світі.

Тож звернімо свої погляди до постаті отця Андрія Бандери та його родини.

Андрій Бандера народився 11 грудня 1882 року в сім'ї міщан-рільників Михайла Бандери і Розалії, з дому Білецької (в деяких джерелах її названо Єфросиною). У ті часи міщанами-рільниками називали громадян, які жили у невеликих містечках і володіли певною кількістю землі, на якій вони вирощували сільськогосподарські культури, якими забезпечувалася родина.

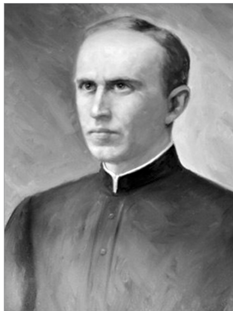
Михайло Бандера з дружиною Розалією мешкали в м. Стрию на дільниці, званій Ланами, володіли там полем і займались рільництвом. Крім того, Михайло Бандера служив дяком у сусідній Благовіщенській церкві.

У сім'ї було четверо дітей – два сини і дві дочки. Андрій був найстаршим.

Він закінчив Стрийську гімназію та богословський факультет Львівського університету. Священичу діяльність почав у с. Угринові Старому на Калущині в 1906 році. Сім років о. Андрій допомагав тамтешньому пароховi о. Володимирові Глодзінському, з дочкою якого, Мирославою, був одружений. Після смерті тестя в 1913 році о. Андрій став там парохом.

Він належав до тих українських священиків, які не відділяли церкву від національних справ. У Старому Угринові була читальня «Просвіти», гурток «Рідна школа», сільськогосподарські установи, і значною мірою вони були створені зусиллями о. Андрія Бандери.

Про світогляд отця Андрія Бандери і його життєву позицію свідчать самі факти його життя.

о. Андрій БАНДЕРА

Під час Листопадового чину 1918 року о. Андрій Бандера займався творенням Української держави, належав до організаторів державного перевороту в Калуському повіті, формував із селян українські військові відділи.

Із проголошенням Західно-Української Народної Республіки він був обраний депутатом західно-українського парламенту, тобто став членом Національної Ради, а з початком українсько-польської війни став капеланом Української Галицької Армії, яка в липні 1919 року перейшла за ріку Збруч на Східну Україну. У той час серед січових стрільців масово поширилась епідемія тифу, о. Андрій самовіддано сповідав хворих, виконував інші духовні потреби, при чому теж заразився і ледве уникнув смерті.

Повернувшись улітку 1920 року в Галичину, він мусив переховуватися від польської окупаційної влади і лише восени знову почав працю на своїй парафії, зазнаючи різноманітних утисків від польської влади. До квітня 1933 року перебував в Угринові Старому. В 1933 році перейшов на парафію у с. Волі Задеревецькій на Стрийщині. Через три роки отримав парафію в с. Тростяні біля м. Долини. При цьому стеження, переслідування з боку польської влади не припинялися.

Нелегким було і родинне життя о. Андрія Бандери. Він не лише був главою багатодітної родини, що в ті часи було типовим явищем, але йому доля доручила самому виводити в люди своїх семеро дітей, оскільки його дружина померла від туберкульозу горла весною 1922 року, маючи всього 32 роки. Перед тим вони схоронили наймолодшу доню Мирославу, що померла немовлям. Коли померла дружина отця Андрія, найстарший дочці Марті було 15 років, а наймолодшому Богданові – не було й трьох. Та о. Андрій з Божою поміччю та доброзичливою допомогою родичів і друзів усіх гарно виховав, усім дав освіту, і всі вони стали гідними дітьми свого народу, окрасою України.

Тут слід поіменно назвати їх.

1. Марта-Марія 1907 р.н.
2. Степан 1909 р.н.
3. Олександр 1911 р.н.
4. Володимира 1913 р.н.
5. Василь 1915 р.н.
6. Оксана 1917 р.н.
7. Богдан 1919 р.н.

(Тобто, кожні два роки в цій сім'ї народжувалася дитина!)

З приєднанням у 1939 році Західної України до Радянської України утиски на о. Андрія Бандеру, погрози нової влади стали ще сильнішими, ніж за Польщі. Перебуваючи на той час за кордоном, Степан Бандера через довірених людей двічі пропонував батькові таємно виїхати разом з дочками за кордон і обіцяв допомогу в цій небезпечній справі. Отець Андрій відповів посланцям: «Я священик і не можу покинути свою паству».

23 травня 1941 року, за місяць до початку німецько-радянської війни, на плебанію о. Бандери приїхали легкова і вантажна машини НКВД. Червонозіркові кати схопили священика, а також дочок Марту й Оксану. Спочатку їх відвезли в м. Долину, де сестер розлучили з батьком.

Деякий час о. Андрія тримали в станіславівській тюрмі і допитували, звинувачуючи і за «переховування в його хаті нареченого служниці», і за його батьківство «руководітєля краковского центра ОУН Бандери Степана Андреєвіча». З цього добре видно істинний мотив ув'язнення священика.

Далі допити продовжувалися в київській тюрмі, тривали цілий червень і закінчились на початку липня 1941 року. Вже йшла війна, німці наступали, а «доблесні» совєтські органи допитували батька українського націоналіста, який прославився, як борець проти польського поневолення, і ніякого стосунку до СССР не мав!

Батько Провідника заперечив приписуване йому членство в Організації Українських Націоналістів, чого не було насправді, однак не скривав своїх симпатій до українських націоналістів, підтримку їхніх дій. Не заперечував, що знав про активну участь його дітей Степана, Марти і Богдана в ОУН.

Отець Андрій сміливо говорив на допитах, що, за його переконаннями, кожний народ має право на власну державу. Найсвідоміша частина нації – інтелігенція – не визнає окупантів, звідки б вони не приходили і за кого б себе не видавали. Його діти в рядах ОУН стали на шлях боротьби з окупантами, чим о. Андрій пишався. При загрозі смерті він ні в чому не розкаявся і не просив помилування.

8 липня 1941 року трибунал Київського військового округу під головуванням Яковченка на закритому засіданні, без участі прокурора, адвоката і свідків, засудив священика Андрія Бандеру до розстрілу. Хоч вирок трибуналу, згідно з законом, міг бути оскаржений протягом п'яти днів з моменту вручення підсудному копії рішення, його розстріляли всього через день – 10 липня 1941 року.

Так не стало українського священика, патріота, батька семи дітей Андрія Бандери. Без сумніву, не помри від хвороби їхня матір, вона теж була б репресована і знищена в катівні чи сибірському концтаборі.

А син отця – Степан Бандера – у той же час, п'ять днів перед смертю батька, потрапив до рук гестапівців за ініціювання проголошення 30 червня 1941 року у Львові Акта відновлення самостійності України і відмову відкликати цей Акт. Отже, майже одночасно батька стратили московсько-більшовицькі окупанти, а проти сина та його соратників по боротьбі за волю народу почали репресії німецько-фашистські загарбники. Тож яка різниця між тими окупантами?

Трагічно-геройчними стали долі інших дітей о. Андрія.

Найстарша Марта-Марія (1907–1982) була членом ОУН, за дорученням якої виконувала ряд небезпечних завдань. Перед арештом виконувала обов'язки районного коменданта ОУН Долинського району. Арештована разом з батьком і непричетною до політики сестрою Оксаною (1917-2008). Після виснажливих допитів їх відправили на поселення в Сибір. І потяглися для сестер Бандер довгі роки виселення – важкі роботи, часті перевезення з місця на місце, суворі кліматичні умови, голод, холод… Їхня хресна дорога тривала найдовше.

Більшу частину заслання вони перебували в Красноярському краю. Там Марта й померла. У 1990 році тлінні останки Марти Бандери було перевезено в Україну і перепоховано на Угринівському цвинтарі.

Оксана Бандера рідну Україну побачила тільки через 48 років після того арешту в 1941 році. Замешкала в Стрию і відійшла у вічність 24 грудня 2008 року.

Арештували большевики і Володимиру Бандеру, яка була дружиною священика Федора Давидюка. Вона була заарештована разом із чоловіком у березні 1946 року, коли нищилася Українська Греко-Католицька Церква. Отець Давидюк помер у мордовських таборах, а Володимира довгі літа мучилася по різних гулагівських таборах, де зовсім втратила здоров'я. Повернулася в Україну в 1956 році і знову зазнавала різних переслідувань совєтської влади. Померла 2001 року.

Вельми показовим щодо постави сестер Бандер є такий факт: їх трьох у 1953 році за наказом високих чинів привезли до Москви. Влада вважала, що ці жінки вже достатньо зломлені, і приступила до нового задуму. Їм обіцяли звільнення, помешкання в Москві і, взагалі, «золоті гори» лише за те, щоб вони відреклися від свого брата Степана та підписали звернення до членів ОУН і вояків УПА із закликом вийти з підпілля і здатися на милість переможців.

Звернімо увагу: це вже був 1953 рік, а ті «переможці» все ще не могли дати собі раду з героїчними ОУН і УПА. Та всі вмовляння, переконування й погрози щодо сестер Бандер не дали бажаного совєтській владі результату – дочки отця Андрія Бандери ні на що не спокусилися, не зрадили ні родинній вірності, ні національній ідеї. І були відправлені ці непіддатливі українки назад у Сибір, де їхні страждання тривали далі…

Ще трагічнішими були долі синів о. Андрія Бандери.

Син Олександр (1911–1942) теж належав до ОУН, за скеруванням організації студіював у Римі журналістику і суспільні науки. Там він захистив докторську дисертацію, працював у закордонній станиці ОУН.

Після проголошення Акта відновлення Української держави 30 червня 1941 року Олександр Бандера повернувся до Львова і за дорученням Організації займався робітничими справами.

На початку 1942 року він знову відбув до Італії. Там гестапо арештувало його і 22 липня 1942 привезло в концтабір Освенцім. Гітлерівці насадили в Освенцімі на допоміжні посади переважно польських політичних в'язнів та кримінальних злочинців, які з жорстокістю й садизмом знущалися над українськими в'язнями, особливо над політичними, що ними переважно були члени ОУН. Гестапівський офіцер Грабнер наказав польським табірним наглядачам-капо без довгих зволікань розправитися з Олександром Бандерою.

Відомо, що головну роль у скоєнні злочину відіграли капо Юзеф Краль та Болєк і Сташек Подкульські з Перемишля. В той же день Олександра було побито так, що він ледве пересував ноги. Тоді його скерували на будівництво нового блоку. На кожному кроці польські капо знущалися над нещасною жертвою. Вони наказали Олександрові закачати штани вище колін і голими ногами місити вапняно-цементний розчин, який роз'їв м'ясо до кісток. Водночас на нього сипались удари палицями, кулаками й ногами, кілька разів він падав у розчин.

Закривавлений, почорнілий від побоїв, Олександр ледь чутним голосом просив води. Кати схопили його за ноги, занурили

Родинний дім Андрія Бандери у Старому Угринові

головою в бочку з водою, потримали і через хвилину витягнули непритомного. В такому стані в'язень опинився в табірній лікарні, де відразу помер. Труп спалили в газовій камері.

Така ж доля спіткала і Василя Бандеру (1915–1942).

Він теж закінчив Стрийську гімназію, потім – агрономічні студії Львівської політехніки. Одружився з Марією Возняк, старшою сестрою Любові Возняк, дружини виконавця атентату на секретаря радянського консульства у Львові Майлова Миколи Лемика. За польської влади чотири роки Василь Бандера провів у польському концтаборі Березі Картузькій.

На початку німецько-совєтської війни Василь прибув до Львова і активно включився в українське громадсько-політичне життя. У 1942 році гестапівці арештували його та з іншими українськими політв'язнями відтранспортували до концтабору Освєнцім. Доки там опинився його брат Олександр, польські капо встигли довести Василя до напівживого стану.

Звироднілі капо били його кулаками й довбеньками, зламали кілька ребер, вибили зуби, змасакрували обличчя. Відтак Василеві наказали йти будувати той самий новий блок, що й Олександрові. Йому дали залізну тачку возити на другий поверх цемент. Сил у нього майже не залишилось, і під вагою він заточився. Бандит вдарив його, і нещасний в'язень упав.

Ударами, лайками капо підняли Василя, обсипали цементом і занурили цілого у бочку з водою. Тоді взялися колючою «рижовою» щіткою шурувати обличчя і голову. Такі садистські знущання повторювалися кілька разів. Крім того, капо з усієї сили кидали його на бетонну долівку, копали ногами, рвали на ньому волосся. Але патріот мужньо і мовчки терпів муки, не благаючи в катів пощади. Тільки своїм друзям прошепотів: «Вони мене вб'ють, я це знаю».

Через два-три дні Василь Бандера зі здорового чоловіка перетворився в ледве живого і зліг до табірної лікарні, де і помер. Тіло було теж спалено в крематорії.

Отак загинули в німецькому таборі Освєнцімі, закатовані в нелюдський спосіб, два сини о. Андрія Бандери.

Наймолодший із Бандер – Богдан Бандера (1919–194?) теж був активним членом ОУН і, за припущенням, загинув під час бою з німецькими гестапівцями.

Отже, німцями були знищені брати Степана Бандери, а сам він перебував у німецькому концтаборі. Проте це не стримує сучасних ворогів всього українського повторювати про співпрацю Бандери з німцями.

Ми ж не забуваймо, якою героїчною і трагічною є історія родини Бандер!

На героїчному прикладі їхнього життя, боротьби та загибелі в ім'я незалежності і во славу рідної землі повинні виховуватися наступні покоління патріотів. Постаті родини Бандер – це добрий орієнтир, якими мають бути духовні цінності та які слід плекати риси характеру, щоб людина, носій їх, була Людиною з великої літери. А саме таких людей потребує наша нація, наша Держава.

І всім нам слід знати їхні історії і протистояти тим злобним наклепам, які ще й досі лунають із уст українененависників, яких ще, на жаль, є немало і у чужих державах, і на нашій землі. Не мовчімо на їхні наклепи й інсинування щодо наших змагань за волю України!

Завжди пам'ятаймо, якою величною була посвята Україні родини о. Андрія Бандери!

Лідія КУПЧИК,
голова Львівської міської організації
Всеукраїнської Ліги Українських Жінок

 НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

ПОМИЛКА ПОРОШЕНКА І НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ РОСІЙСЬКОМОВНИХ ПАТРІОТІВ УКРАЇНИ

Відкрита агресія Росії проти України позбавила багатьох українців впровадженого імперією в їхню свідомість переконання, що російський народ є «братнім»

УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Ще в 2000 році незабутній Джеймс Мейс звертався до нас із мудрим застереженням: «Це сувора діалектика – щоб піти далі, треба знати, звідки йти. Щоб стати європейцем, треба стати українцем. Щоб стати громадянином світу, треба стати українцем і європейцем. І цей шлях самоідентифікації треба пройти. І починати сьогодні і тепер, бо завтра буде пізно».

Як ніхто інший, Мейс розумів згубну роль масового послаблення національної свідомості серед українців і вважав завдання дерусифікації не менш важливим для майбутнього країни, ніж декомунізація.

Колективна національна ідентичність, як відомо, формується з усвідомлення своєї окремішності, відмінності від інших націй. Саме тому метою довготривалого імперського проекту асиміляції українців було знищення їхньої мовно-культурної самобутності. Нагадаю, що слово «асиміляція» в перекладі з латини означає «уподібнення».

Як свідчить історичний досвід, процеси асиміляції, поглинання одного народу іншим відбуваються в два етапи. Першим етапом є часткова асиміляція – мовно-культурна, другим – етнічна, що означає завершення асиміляційного процесу, втрату первинної ідентичності і набуття іншої, нав'язаної колонізатором чи добровільно засвоєної.

Хоча імперії, попри всі зусилля, все ж не вдалося довести до завершення проект уподібнення українців до росіян, тобто до масового набуття українцями російської ідентичності, в українських середовищах, передусім у великих містах, набуло поширення явище незбіжності мовної й етнічної свідомості, а також подвійної українсько-російської ідентичності.

Рівень мовно-культурної асимільованості населення України можна визначити до певної міри за співвідненням показників рідної мови і мови щоденного вжитку. Ті російськомовні українці, які визнають рідною українську, пройшли перший етап мовної асиміляції, але, попри це, зберігають усвідомлення своєї належності до української спільноти. Ті ж українці, які не лише вживають російську у повсякденному житті, а й визнають її своєю рідною мовою, змінили українську самоідентифікацію на російську.

Згідно з переписом 2001 року, 85,2 відсотка етнічних українців назвали рідною українську мову, а 14,8 відсотка українців вважали рідною російську. Але абсолютна більшість останніх була зосереджена на Сході та Півдні – там їх до окупації частини Донбасу мешкало 87,9 відсотка від загальної чисельності по Україні (За дослідженнями етнолога В. Скляра, проведеному у 2007 році).

Саме в цих областях колишня радянська пропаганда досягла найбільшого успіху, впровадивши в ментальність значної частини місцевих українців сприйняття російського народу як братнього, а співвітчизників західних областей як ворожих бандерівців.

У пострадянський період київська влада нічого не зробила для ліквідації цього ментального розколу населення, а російська окупація інформаційно-культурного простору України лише поглибила його. Таким чином була створена соціальна база для російської окупації Криму і збройного вторгнення на Донбас.

Яку загрозу для національної безпеки становить втрата української ідентичності значною частиною населення південно-східних областей засвідчили результати опитування, проведеного Центром Разумкова у травні 2009 року. Респондентам було поставлено запитання «Чи зміцнює безпеку України угода з Росією про продовження на 25 років терміну перебування Чорноморського флоту РФ у Криму?».

Ствердно на це запитання відповіли загалом по Україні 35,7 відсотка респондентів. Регіональний розподіл ствердних відповідей виглядав так: Захід – 6,0 відсотка, Центр – 16,2 відсотка, Схід – 60,5 відсотка, Південь – 60,8 відсотка.

Як бачимо, більшість населення Сходу й Півдня не вважало російський флот флотом іноземної держави.

Високий рівень денаціоналізації цих областей дав можливість Володимиру Путіну виправдовувати агресію проти України фальшивою тезою про захист прав російськомовного населення. 16 квітня цього року на прямій лінії він заявляв: «Важной частью для нас является, конечно, соблюдение законных прав и интересов русских, проживающих на Украине, и тех людей, которые считают себя русскими вне зависимости от того, что у них в паспорте написано. Людей, которые считают русский язык родным языком, а русскую культуру родной культурой и которые чувствуют свою неразрывную связь с Россией».

Відкрита агресія Росії проти України, окупація Криму нарешті позбавила багатьох українців впровадженого імперією в їхню свідомість переконання в тому, що російський народ є «братнім». Проте й досі значна частина нашого населення перебуває в полоні російської «м'якої сили», тобто під впливом стереотипу про «вищість» російської культури й меншовартість своєї.

Поширення серед українців російської мови, як мови повсякденного вжитку, дозволило Росії ефективно застосовувати щодо них тактику «м'якої сили», що полягає у популяризації своєї культури й витісненні української з інформаційно-культурного простору України. Про необхідність використовувати російську мову як засіб «м'якої сили» цілком відверто говорила в інтерв'ю «Кримській правді» у липні 2013 року професор кафедри російської мови Київського національного університету імені Тараса Шевченка Людмила Кудрявцева: «В борьбе за свои права мы должны использовать концепцию «мягкой силы». И самая идеальная «мягкая сила» – преподаватели русского языка, которые нуждаются в поддержке России. Мы представляем Россию. Наша профессия – русский язык, и мы будем бороться за него».

Показово, що навіть тепер, після окупації Криму й частини Донбасу, Росія продовжує тримати багатьох українців у полоні своєї масової культури. Так, у жовтні в Палаці «Україна» відбувся концерт російського попспівака Валерія Меладзе та його брата Костянтина. Вартість квитків не була дешевою – вона коливалась від однієї тисячі гривень до трьох з половиною. Попри це, зал був заповнений вщерть. Можна з певністю твердити, що на концерт українських співаків любителі пісень Меладзе не витратили б і значно меншої суми.

Нинішнє керівництво України, здавалося б, мало усвідомлювати необхідність протидії мовно-культурній експансії Росії, адже, як показали останні події, вона торує шлях для військової окупації українських територій. Проте Президент Петро Порошенко і його оточення обрали хибну стратегію підтримки й пропаганди українсько-російської двомовності, що в ситуації домінування російської у великих містах призводить до нового витка зросійщення й денаціоналізації.

Очевидно, вислів Порошенка «можна любити Україну російською мовою», як і педалювання теми про «російськомовного патріота», мотивоване прагненням гармонізувати стосунки російськомовної й україномовної частин соціуму. Але варто нагадати, що російською мовою Україну можна любити, як це довела солідарність україномовних і російськомовних учасників Євромайдану, але, поряд з цим, можна зневажати й ненавидіти. Не слід забувати, що російська мова впродовж трагічного XX століття була для багатьох українців мовою насильства й обману. І якою мовою, як не російською, зачищають нині будь-які сліди українства в Криму й на Донбасі.

А серед загарбників, які вбивають наших людей і руйнують інфраструктуру захоплених міст і сіл, є й «землячки з циновими гудзиками» – винародовлені українці. Ба більше – є вони і в найближчому оточенні Путіна. Нещодавно з'явилась інформація про заміну куратора щодо угруповань «ДНР» і «ЛНР» Владислава Суркова на такого собі Дмитра Козака, уродженця села Бандурове на Кіровоградщині, який брав участь у створенні на території Молдови самопроголошеної Придністровської молдавської республіки. Нинішнім же завданням цієї довіреної особи Путіна є створення на окупованих територіях України псевдодержавного утворення, яке заблокує Україні шлях до Євросоюзу.

Російською мовою, отже, можна любити Українську державу, проте зберегти й зміцнити її можна лише державною українською мовою.

А щодо російськомовних патріотів України варто навести одне влучне застереження, яке з'явилось у мережі: «Русскоязычный патриот Украины – двойная опасность. Сначала как русскоязычного тебя придут освобождать, а когда узнают, что ты патриот Украины, – тебя просто пристрелят».

Лариса МАСЕНКО,
доктор філологічних наук,
професор Національного університету
«Києво-Могилянська академія»

ПИЛЬНУЙ!

ХТО ГОТУЄ ЯДЕРНИЙ МОГИЛЬНИК ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ВІДХОДІВ?

Наталка ПРУДКА

Ще 2013 року настав час, коли Україна повинна була забрати назад з Росії вивезене туди на 20-річне зберігання та переробку відпрацьоване ядерне паливо (ВЯП), вивантажене з двох ядерних енергоблоків ВВЕР-440 Рівненської АЕС. Але, не створивши належної інфраструктури для прийому назад та зберігання цих смертоносних відходів, термін повернення спочатку перенесли на 2016 рік, а тепер знову – на 2018-й.

Якщо нинішня влада не вживе належних заходів, то й 2018-им роком термін не обмежиться. Адже й досі нічого не робиться для того, щоб збудувати ці сховища, хоча кошти на це державний фонд акумулює, починаючи з 2009 року. Напрошується запитання: кому ж вигідно й хто лобіює програшний для України сценарій? Детальне висвітлення історії цього питання, сподіваємося, «проллє світло» на заплановану оборудку, обсяги можливих доходів від якої вимірюються сотнями мільйонів доларів.

А нашій державі ця оборудка приносить лише збитки. За пролонговане зберігання в Росії державна компанія «Енергоатом» не виправдано платить шалені кошти за ці занадто дорогі послуги. Водночас росіяни готуються запровадити штрафні санкції, але поки що лише погрожують, адже й самі хочуть добре «нагріти руки» саме на переробці відпрацьованого палива з України. Відомо, що відпрацьоване ядерне паливо протягом паливної компанії (паливні збірки завантажують в реактор на 3-4 роки) вигорає лише на 3-5 відсотків, а решта 95-97 відсотків – це дуже цінні ядерні матеріали для виробництва ядерного палива для реакторів майбутніх поколінь.

Саме для того, щоб вичленити цінні складові з ВЯП, його везуть на переробку в Росію, платять за ці послуги великі гроші, але остання не збирається повертати їх назад Україні, складуючи їх у себе для майбутнього виробництва ядерного палива. Натомість осклобані високоактивні відходи (ВАВ), що створилися після переробки ВЯП, Росія намагається повернути в десятикратному обсязі, тобто, додаючи до них відходи не українського походження. Все це намагаються провернути всупереч існуючому законодавству України.

До сказаного варто додати, що такий сценарій розвитку подій підготували не одні лише росіяни, а й свої «наглядачі» галузі. Хто винен, що, починаючи з 1993 року, вивезення з РАЕС кожної партії ВЯП здійснюється у відповідності до підписаних угод, в яких закладені ущербні для нашої держави умови?

Чому Україна й досі не готова прийняти назад свої радіоактивні відходи, термін повернення яких настав ще 2013 року, він постійно переноситься, адже й досі в Україні не збудовано сховище, яке повинне забезпечити ізоляцію цих смертоносних радіаційних відходів від навколишнього середовища на сотні тисяч років наперед? Куди зникають виділені для цього кошти – це понад 4 мільярди гривень?

Хто відповість за створений штучно провальний для України сценарій? Проблема роками приховується від преси та громадськості – жодної вичерпної інформації на цю тему в пресі ви не знайдете. Причетні до цієї оборудки державні структури приховують інформацію, як військову чи державну таємницю, хоча законодавство, навпаки, вимагає оприлюднювати громадськості ці проблеми. Детальніше про те, що відбувається з ВЯП Рівненської АЕС, приводимо нижче.

ЯК ПОПЕРЕДИТИ ЗАВЕЗЕННЯ В УКРАЇНУ ВІДХОДІВ НЕУКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ?

Джерелом для занепокоєння стала цілком реальна загроза ввезення до нашої держави радіаційного сміття неукраїнського походження, активність якого в десять разів перевищує радіаційні викиди Чорнобильської катастрофи!

Наскільки реальною є загроза ввезення в Україну цього небезпечного вантажу та яким чином її можна зупинити? Відповідь на це запитання найближчим часом дасть Робоча група, створена з експертів різних міністерств та відомств, за участі інститутів Національної Академії Наук України згідно з наказом Міненерговугілля №612 наприкінці вересня 2015 року.

Згідно з цим наказом, Робоча група підготує рекомендації для компанії «Енергоатом» з метою підписання контракту про повернення з виробничого об'єднання «Маяк» (Челябінська обл., РФ) осклованих високоактивних відходів, а також відпрацює позицію України на переговорах з визначення власних цінних продуктів переробки відпрацьованого ядерного палива (ВЯП) реакторів типу ВВЕР-440 Рівненської АЕС. Що за цінні продукти містяться у відпрацьованому паливі та чому з ними виникли непорозуміння, розповімо трохи пізніше.

Чому виникла підозра, що в Україну можуть ввезти чужі радіаційні відходи (РАВ)? Відповідь можна знайти в документі, що визначає процедуру повернення в Україну осклованих високоактивних відходів – це нормативний документ Міністерства палива та енергетики під назвою «Методика розрахунку кількості високоактивних відходів, що повертаються в Україну після технологічного зберігання та переробки партії ВТВЗ (відпрацьованих тепловиділяючих збірок – авт) ВВЕР-440» (наказ №332 від 25 серпня 2010 року).

Підпис на цьому наказі тоді поставив міністр палива та енергетики Юрій Бойко. Контроль за виконанням покладено на заступника міністра Наталію Шумкову. В розпорядженні редакції є вищезгадані документи, включно з Методикою. Відразу після затвердження Методики, «Енергоатом» почав інтенсивно узгоджувати контракт з росіянами на повернення в Україну високоактивних відходів (ВАВ), але без цінних матеріалів (урану, плутонію та інших ізотопів), що містилися у вивезеному в Росію ВЯП з Рівненської АЕС.

У вересні 2013 році Наталія Шумкова, вже займаючи посаду виконавчого директора ядерної та радіаційної безпеки НАЕК «Енергоатом», виступаючи на Генеральній Асамблеї МАГАТЕ, заявила, що контракт на ввезення ВАВ може бути підписаний у вересня 2013 року. Але терміни перенесли, адже «Енергоатом» запідозрили у сприянні ввезенні в Україну чужих відходів та не зрозумілій втраті цінних ізотопів.

КЛІНЧ МІЖ НЕДАШКОВСЬКИМ ТА ДЕМЧИШИНИМ?

Стосунки ключових фігур у вирішенні питання ввезення в Україну небезпечних відходів, схоже, увійшли в клінч. Здивування викликає той факт, що президент «Енергоатому» Юрій Недашковський в коментарях автору піддав сумніву статусний рівень Робочої групи, створеної Міністром енерговугілля Володимиром Демчишиним, до речі, за ініціативою самого Юрія Недашковського. Тому можна прогнозувати, що в такий спосіб намагатимуться звести нанівець роботу експертів високого рівня, які входять до її складу.

Міністр енерговугілля Володимир Демчишин в коментарях автору запевнив, що чужі відходи в Україну не потраплять. «Ви боїтеся, що нам віддадуть не наше? Я хочу сказати, що кожна партія ВЯП (відправлена до Росії, – **авт.**) має дуже детально прописану специфікацію. Для вирішення питання щодо поводження з високоактивними відходами ми сформували Робочу групу. І для себе підготуємо матеріали, щоб потім можна було прийняти зважене рішення, що з цими відходами робити. Чи домовлятися про так званий «нульовий» варіант, щоб залишити все там (в Росії – **авт.**)», – повідомив Володимир Демчишин.

Доцільно внести уточнення: згаданий «нульовий» варіант виник тому, що Росія залишає собі наші цінні матеріали (плутоній, уран тощо), але при цьому хоче ввезти в Україну якісь еквівалентні оскловані високоактивні відходи російського походження. Згідно з «нульовим варіантом» українська сторона пропонує не забирати в Україну оскловані високоактивні відходи – в обмін на забрані росіянами цінні матеріали з ВЯП Рівненської АЕС.

Проте сподіватися, що «нульовий» варіант стане можливим, схоже, не варто: як повідомив автору президент «Енергоатому» Юрій Недашковський, «для того, щоб ми могли якось проштовхнути «нульовий» варіант, потрібно дві речі. Перше – це ключова річ: з цим повинна погодитися Росія, тому що це переговорна позиція двох сторін. А по-друге: щоб українська сторона якимось чином їй цей «нульовий» варіант запропонувала».

Ситуація дійсно складна, але ж хтось таки задумав такий сценарій, забезпечивши можливість залишати в Росії цінні продукти, а оскловані високоактивні відходи російського походження ввозити в Україну. І тепер робить все можливе, щоб реалізувати такий сценарій – з метою отримати колосальні прибутки? За словами Юрія Недашковського, «у нас є певні статті законодавства, які говорять про те, що всі ядерні матеріали – це власність України, але в контрактах (на вивезення ВЯП з РАЕС в Росію, – **авт.**) цього не передбачено. Друге: повертати ці високоактивні відходи сьогодні немає куди».

Це дійсно так, але чому й досі наші правоохоронні органи не розібралися в таких очевидних речах? Чому в контрактах не передбачено повернення в Україну цінних матеріалів? Адже всім добре відомо, що уран в ядерному паливі, відпрацювавши 4 роки в реакторі АЕС, вигорає лише на 3–5 відсотків, а решта 97 відсотків – це цінні матеріали, які б могли стати сировиною для виробництва ядерного палива для реакторів майбутніх поколінь. Чому Росія за рахунок таких відходів, як стверджують російські вчені, запасається сировиною на тисячу років уперед, а Україна, як завжди, програє? Та все тому, що хтось намагається добре нагріти руки.

А що стосується програми поводження з РАВ, то вона була ухвалена 2008-го, а концепція до неї, як це не дивно – 2009-го, але її виконання успішно, точніше, штучно провалено, хоча «Енергоатом» щороку перераховує в державну скарбницю на виконання цієї програми по 600–700 млн грн. Ці гроші в невідомому напрямку спрямовує Мінфін, не зважаючи на необхідність вирішення однієї з найскладніших та найнебезпечніших проблем в державі. А тим часом росіяни вже загрожують штрафними санкціями, адже терміни повернення ВАВ давно порушено.

«Росіяни готові виставляти штрафні санкції. Тут дуже багато запитань, тому повинна бути створена міжвідомча комісія, що передбачено законодавством. І туди повинні ввійти всі міністри з ключових питань. Міністр енерговугілля там буде лише однією з фігур. А та Робоча група, про яку ви згадали, всього лише один з його (міністра – **авт.**) інструментів», – заявив Юрій Недашковський.

З якою метою Недашковський піддав сумніву доцільність започаткованої роботи, яку, до речі, потрібно було зробити ще 20 років тому? Напрошується висновок, що Робочу групу намагатимуться позбавити важелів впливу на цю проблему.

Таке категоричне неприйняття ще неіснуючих висновків цієї робочої групи, створеної наказом міністра Демчишина і який зайняв позицію не ввозити в Україну чужі відходи, – пряме свідчення клінчу у стосунках Недашковського та Демчишина. Тому варто, щоб учасники цієї робочої групи (а їх 30 осіб) виявили всі секрети, що криються в розробленій Методиці, і зрозуміли, чи дійсно там закладено міну уповільненої дії.

НЕЗРОЗУМІЛІ ПОСТУЛАТИ МЕТОДИКИ!

Згідно з Методикою, передбачається ввезення в Україну якихось еквівалентних, тобто, не обов'язково українських осклованих високоактивних відходів. Дослівно це звучить так: «Кількість РАВ розраховується виходячи з умови радіаційної еквівалентності активності завезених раніше з метою переробки опромінених збірок і активності продуктів переробки, що повертаються, з урахуванням природного розпаду радіонуклідів при технологічному зберіганні опромінених збірок і продуктів переробки, а також у ході переробки опромінених збірок». Далі йдеться про нібито припустиме змішування радіаційних відходів (РАВ) українського походження з РАВ неукраїнського походження:

«…Можливе також часткове змішування РАВ, що утворяться при переробці декількох партій ВТВЗ (ВТВЗ – відпрацьовані тепловиділяючі збірки), які належать різним постачальникам ВЯП. Тому одержа-

ти кондиціоновані (оскловані, – **авт.**) РАВ, які по відносному нуклідному складу та повному вмісту радіонуклідів у точності відповідають конкретній партії перероблених ВТВЗ (з урахуванням довгострокової витримки ВТВЗ перед переробкою) неможливо. Відповідно, активності продуктів поділу та актиноїдів у кондиціонованих РАВ можуть відрізнятися від активностей радіонуклідів у партії ВТВЗ, що надійшла на переробку».

Експерти в ядерній енергетиці переконують, що цей витяг з Методики став прямим свідченням про наміри ввозити в Україну відходи з переробленого ВЯП з РАЕС, змішані з відходами російського походження в незрозумілому співвідношенні. Про це свідчать і російські фахівці.

У жовтні цього року в одному з провідних російських видань російські вчені О.Муратов та М.Тіхонов опублікували статтю «Радіологічні аспекти поводження з РАВ та ВЯП», з якої стає зрозумілим, що російський завод «Маяк» виготовляє оскловані радіоактивні відходи з мішанини розчинених та змішаних разом різних типів відпрацьованого ядерного палива – з російських підводних човнів, російських атомних криголамів, російських дослідницьких реакторів тощо, а також з реакторів ВВЕР-440 з країн Східної Європи, в тому числі з України. Тобто, «Маяк» не може виготовити оскловані високоактивні відходи саме з ВЯП Рівненської АЕС.

Оскловування з такої мішанини ВАВ підтверджується і вищезгаданою Методикою. Водночас з публікацій в ЗМІ й розміщених на сайті «Енергоатома» повідомлень (http://www.energoatom.kiev.ua/ua/press/nnegc/44137-u_rf_vje_pdgotuvali_proekt_dodatkovo_ugodi_pro_povernennya_vyap_v_ukran/?print) відомо, що комбінат «Маяк» вже спрямував до «Енергоатома» проект контракту на ввезення в Україну високоактивних відходів, активність яких, за твердженнями фахівців галузі, дорівнює десяти Чорнобилям. Тому так важливо як можна скоріше отримати результати досліджень вищезгаданої робочої групи при Міненерговугілля.

КІЛЬКІСНА ОЦІНКА РАДІАЦІЙНОГО СМІТТЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Величезне здивування викликає кількість високоактивних відходів від переробки ВЯП ВВЕР-440 Рівненської АЕС, задекларовану в цій Методиці: 1590-1650 кг ВАВ на тонну відправленого до РФ опроміненого палива! Це при тому, що в Статті 5 Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» йдеться про «забезпечення …мінімального рівня утворення радіоактивних відходів».

Якщо ж врахувати, що в кожній тонні відправленого до РФ на переробку ВЯП міститься, за даними різних джерел, більше 970 кг регенерованого урану, який добувають у результаті переробки, та інших цінних матеріалів із досить значною вагою – і залишають їх в Росії, то від такої переробки з подібною «мінімізацією» у фахівців перехоплює подих! Це пряме свідчення того, що в Україну готувалися завезти чужі відходи та ще й в непомірно великих обсягах!

За твердженням джерел інформації, якщо «Енергоатом» підпише контракт з російським «Маяком» за вищенаведеною процедурою, поставки високоактивних РАВ неукраїнського походження будуть суперечити положенням статті 53 Закону «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» про трансграничне перевезення радіоактивних відходів (http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/39/95-%D0%B2%D1%80). Зокрема, в законі написано:

«Перевезення на територію України радіоактивних відходівз територій інших держав забороняється, крім тих, що утворилися внаслідок послуг, які було надано Україні іншою державою і на які поширюється дія контрактної угоди між ними щодо повернення таких відходів в Україну. Порядок трансграничних перевезень радіоактивних відходів на територію України або через її територію визначається міжнародними договорами, учасником яких є Україна».

Але президент НАЕК «Енергоатом» Юрій Недашковський в коментарях автору категорично заперечив наявність таких вимог в статті 53 вищезгаданого закону: «Є різні там трактування, в більшій мірі вони спекулятивні і демагогічні. Стаття 53 «Закону Про використання ядерної енергії» – є у нас там такі псевдонаукові діячі, які розказують, що мають повертатися відходи лише українського походження. Ні, жодного такого словосполучення в цій статті 53 – немає. Значить, на цю тему теж роздуваються спекуляції, а оскільки довести в нормальній дискусії вони не можуть, то підключають журналістів. Вони, може й вам щось на цю тему наговорили. Це дуже складне питання», – сказав Юрій Недашковський. Коментарі зайві.

Великий подив викликає позиція деяких міністерств та відомств, куди були спрямовані запити щодо роз'яснення цієї надзвичайно важливої для нас проблеми. Зокрема, всупереч закону про доступ до публічної інформації, Міністерство закордонних справ відмежувалося відпискою, про суть якої соромно говорити. А міністерство екології та природних ресурсів проігнорувало наш запит. Це ж саме зробила й компанія «Енергоатом».

У таких випадках напрошується однозначний висновок: у них є поважні причини для приховування запланованих злодіянь, отже, «рука руку миє». Залишається додати, що лише Міненерговугілля коректно відповіло на поставлені запитання, дозволивши редакції зрозуміти суть запланованих дій. Мабуть, саме тому позиція міністра не влаштовує Юрія Недашковського.

ПРО ЦІННІ МАТЕРІАЛИ ВІД ПЕРЕРОБКИ ВЯП

Рівненська АЕС почала свою діяльність з 1980 року. Сьогодні там функціонує 4 енергоблоки, два з яких – ВВЕР-440. Щороку з активної зони реактора блоків ВВЕР-440 вивантажують 78 паливних касет (з 2-х блоків – 156), які потім розміщують на 3-5 років в пристанційних басейнах витримки з метою зниження радіоактивного випромінювання, а потім вивозять у Росію.

Починаючи з 1993 року і до сьогодні, ВЯП реакторів ВВЕР-440 вивозять на челябінський комбінат«ПО «Маяк» з метою технологічного зберігання і наступної переробки – саме заради отримання цінних матеріалів й здійснюється ця переробка.

Згідно з вищезгаданою Методикою, кількість відходів, що підлягають поверненню в Україну, визначається окремо для кожної партії відпрацьованих теплових збірок, відправлених на переробку. Термін повернення відходів – 20 років з моменту надходження поїзда з партією ВЯП на комбінат «Маяк». «При оцінці еквівалента активності ВТВЗ і ВАВ ВЯП враховуються продукти поділу, представлені в таблиці 1, і актиноїди, представлені в таблиці 2», – сказано в Методиці. Ці дані – в додатку до статті – для тих, хто захоче познайомитися з назвами радіоактивних ізотопів.

Доречно уточнити, що відповідно до Закону України «Про поводження з радіоактивними відходами» відпрацьоване ядерне паливо (ВЯП) не належить до відходів. Це дуже цінна сировина для виробництва ядерного палива для реакторів майбутніх поколінь, адже, як уже згадувалося на початку статті, після чотирирічної експлуатації паливних касет в ядерному реакторі АЕС в паливі вигорає лише 3–5 відсотків ізотопів.

Тому паливо, вилучене з реактора (і непридатне для подальшого використання в реакторі даного типу – ВВЕР), після його переробки – з вилученням урану, плутонію тощо – стане цінною сировиною для реакторів на швидких нейтронах та теплових реакторів. Росіяни називають ВЯП опроміненим ядерним паливом. Крім того, велика кількість отриманих ізотопів придатна для широкого використання в медицині, науці та промисловості.

Об'єднана Конвенція про безпеку поводження з відпрацьованим ядерним паливом і радіоактивними відходами говорить: кінцева відповідальність за безпечне поводження з ВЯП повністю покладається на ту державу, в якій вони утворюються в процесі роботи реактора. Кожна держава має право заборонити імпорт на свою територію закордонного відпрацьованого палива та радіоактивних відходів.

Чому ж після переробки ВЯП з РАЕС Росія залишає у себе видобуті з нього цінні ізотопи, а високоактивні відходи російського походження намагається поставити в Україну? Експерти стверджують: тому, що українська Методика була написана під диктовку росіян, а вони себе забезпечують сировиною для виробництва свіжого ядерного палива на сотні, а то й тисячі років вперед.

Відомо, що Росія активно розвиває перехід на реактори на швидких нейтронах від БН-350 до БН-1200. Нещодавно був запущений реактор БН-800, а нині будується експериментальний реактор БРЕСТ-ОД-3 з замкнутим паливним циклом (стає економічно виправданим за наявності в державі потужностей в 30 ГВт). Виділений з українського ВЯП плутоній Росія накопичує на складах з перспективою подальшого використання для реакторів на швидких нейтронах.

Чому ж Україна повинна втрачати таку цінну ядерну сировину, яка б забезпечила майбутні покоління паливом? Відповідати на такі запитання повинні наші силові структури. Доцільно навести довідку, щоб зрозуміти масштаби запланованої оборудки, від реалізації якої хтось (але точно – не держава Україна) отримає колосальні надприбутки.

За даними вищезгаданих російських вчених, перед початком опромінення паливних збірок, тобто, перед тим, як почалася ланцюгова реакція в реакторі АЕС, в одиниці маси (в 1 тоні урану) стандартного палива реактора ВВЕР-1000 міститься 44 кг урану-235 та 956 кг урану-238. Після трирічної паливної компанії уран частково вигорає, залишаючи 40 кг продуктів поділу і 11 кг актинідів, в яких міститься близько 10 кг плутонія, 0,6 кг нептунія, 0,2 кг америція, 60 г кюрія. Наявність в складі ВЯП ізотопів, які спонтанно діляться, а, отже випромінюють радіацію, вимагає суттєві обмеження для технологій поводження з ВЯП – з метою захисту людей та довкілля.

При виробництві 1 ГВт електроенергії на АЕС щороку створюється: плутонію – 200 кг, трансуранових елементів – 4,53 кг, нептунія – 11,25 кг та продуктів поділу – 82,1 кг. З кожним роком, і не лише в Україні, загострюється проблема накопиченого десятиліттями ВЯП – на початок 2014 року в світі накопичилося 340 тис. тонн ВЯП (світовий парк – 438 ядерних реакторів), з яких майже 22 тис. тонн – в Росії. Протягом усього часу існування ядерної енергетики перероблено лише 97 тис. тонн ВЯП – щорічні обсяги переробки не перевищують 5 тис т.

Згідно з даними МАГАТЕ, на початок XXI століття в Росії (завдяки її мілітаристським устремлінням) накопичилася майже половина всіх радіаційних відходів світу – на 1 січня 2015 року обсяг РАВ становив 431 мільйон кубометрів рідких відходів та 76 млн тонн твердих. Тому не важко здогадатися, чому для сусідньої держави так важливо відправити до України в таких надвеликих кількостях свій радіаційний бруд, як це задекларовано в згаданій Методиці.

Ізоляція цього бруду від навколишнього середовища вимагає величезних фінансових затрат, адже порушення в поводженні з РАВ може призвести до глобальної екологічної катастрофи. Вивантажене з реакторів АЕС відпрацьоване ядерне паливо стає одним з найпотужніших джерел.

КУДИ ЗНИКЛИ МІЛЬЯРДИ НА ЗБЕРІГАННЯ ЯДЕРНИХ ВІДХОДІВ?

Створювати цілісну систему поводження з радіоактивними відходами всіх типів і категорій передбачалося протягом найближчих 50 років. Цей термін визначено «Стратегією поводження з радіоактивними відходами (РАВ) в Україні», прийнятою Кабміном у серпні 2009 року. Створено Державний фонд поводження з РАВ, механізм наповнення якого передбачає перерахування від виробників цих відходів, а також надходження у вигляді міжнародної технічної допомоги і добровільних внесків підприємств і фізичних осіб.

Проте відповідальні за цю проблему державні структури приховують інформацію, куди зникають гроші з цього фонду – за 6 років жодного разу не інформували ні пресу, ні громадськість. До речі, приблизно 90 відсотків усіх надходжень до Держфонду поводження з РАВ забезпечує оператор атомних електростанцій – НАЕК «Енергоатом»: за 6 років до фонду перераховано приблизно 4 мільярди гривень, адже, за даними Юрія Недашковського, щороку перераховують по 600–700 млн грн.

Чому «Енергоатом» не піднімає тривогу з приводу того, що не виконуються програми поводження з ВЯП та РАВ – як відправник ВЯП АЕС України на переробку до РФ та як перший отримувач в Україні цінних матеріалів та високоактивних відходів від переробки з метою їх подальшої передачі остаточним отримувачам в Україні?

Всупереч чинному законодавству, тема атомно-енергетичного комплексу, ядерного палива та ядерних відходів приховується від громадськості. Там в обігу мільярди гривень, які обертаються в тіньових схемах, створених певними представниками цієї галузі, чи «наглядачами» за нею. А гроші, як відомо, люблять тишу. Відповіді на поставлені запитання повинні дати силові структури, а ми й надалі досліджуватиме цю тему. Адже масштаби проблеми радіоактивних відходівздатні отруїти життя всім прийдешнім поколінням на найближчі десятки тисяч років.

Додаток:

Таблиця 1 – Продукти поділу

Ч.ч.	Радіонуклід	Тип розпаду	Період напіврозпаду $T_{1/2}$, років	Постійна розпаду, $с^{-1}$	Коефіцієнт впливу
1.	Sr-90*	β	29,1	7,548 E-10	3,07 E-08
2.	Cs-137*	β	30,0	7,322 E-10	1,3 E-08
*) – Внесок короткоживучих дочірніх радіонуклідів врахований у коефіцієнті впливу батьківського ядра					

Таблиця 2 – Актиноїди

Ч.ч.	Радіонуклід	Тип розпаду	Період напіврозпаду $T_{1/2}$, років	Постійна розпаду, $с^{-1}$	Коефіцієнт впливу
1.	Cm-244	α	18,1	1,214 E-09	1,2 E-07
2.	Pu-240	α	6,54 E+03	3,358 E-12	2,5 E-07
3.	Am-243*	α	7,38 E+03	2,976 E-12	2,01 E-07
4.	Pu-239	α	2,41 E+04	9,114 E-13	2,5 E-07
5.	Pu-241	β	14,4	1,525 E-09	4,8 E-09
6.	Am-241	α	4,32 E+02	5,084 E-11	2,0 E-07
7.	Pu-238	α	87,7	2,505 E-10	2,3 E-07
*) – Внесок короткоживучих дочірніх радіонуклідів врахований у коефіцієнті впливу батьківського ядра					

 ПОДВИЖНИКИ НАЦІЇ

ЗЕРНА ЛЮБОВІ

Вечір пам'яті, присвячений 100-річчю з дня народження Йосипа Михайловича Дудки

Про Ромни та культурне життя роменців можна розповідати багато. Та сьогодні пригадалися чиїсь мудрі слова про те, що судити про окрему людину чи громаду можна за її ставленням до культурної спадщини минулого. Взагалі ж, минуле – поняття відносне, воно може позначати і роки, і віки. Проте справжня його цінність із часом не тільки не втрачається, а й стає виправданою, більш зрозумілою, невпинно ваблячи до себе нові покоління поціновувачів. Ймовірно, що саме з такими думками та відповідним настроєм громадяни міста, гості Ромен зібралися 27 листопада 2015 року у міському Будинку культури, аби вшанувати сторічний ювілей із дня народження славетного земляка, вчителя і поета Йосипа Дудки. В залі зібралися сотні присутніх, серед яких були і ті, кому пощастило особисто знати Йосипа Дудку, – колишні учні шкіл, де працював Учитель, поети та інші митці, які добре знали Йосипа Михайловича, а також майстри слова, що вважають Йосипа Дудку своїм духовним наставником, хрещеним батьком у поезії.

У залі була присутня донька ювіляра – Надія Йосипівна Карпенко з родинами своїх синів. Саме доньці поета слід віддати належне щодо організації літературно-мистецького свята на честь вшанування пам'яті батька. Адже він для неї був не лише татом, а й наставником, світочем. Атмосфера зустрічі була максимально віддалена від пустослів'я, якого так не любив Дудка за життя, від непотрібних звичних атрибутів: помпезності, фальшивих панегіриків, випадкових виступаючих. Панували щирість і вдячність, захоплення поетом, які на дві година відчутно зріднили тих, хто був у залі. Вшанувати поета приїхали мистецтвознавець Валентина Єфремова, історик Юрій Кухарчук, які від Сумського земляцтва прибули зі столиці на ювілей. На жаль, через поважні обставини не змогли бути в числі запрошених гостей Данило Кулиняк, Наталя Околітенко, Олександр Шугай – письменники, які особисто знали Йосипа Дудку і високо цінували його талант, переймалися непростою долею вчителя і поета. Прибув на ювілейний вечір і поет Віктор Скакун, який є членом НСПУ, проживає в Сумах.

У день урочистостей знайшов дорогоцінний час прибути і учень поета, який так майстерно володіє словом правди, – Володимир Салій. Він виступав на сцені протягом вечора кілька разів – читав улюблене з творчої спадщини Дудки. Вірш «Вишнева гілка України» в його виконанні набув особливого відтінку. Бо ж і сам Дудка – та невмируща цвітом справжньої поезії вишнева гілка України. Цікавими були виступи журналіста Андрія Кубаха, вчительки Тамари Марченко, Юрія Кухарчука, інших гостей ювілейного заходу. Промови дорослих чергувалися з виступами юних читців, переможців шкільних конкурсів Дудківських читань, які вже за кілька років стали традиційними. Подарували присутнім насолоду колишні учениці Йосипа Михайловича, а сьогодні – поетеси Роменщини Любов Шемчук та Ніна Правдюк. Скільки ж душі треба було віддати кожному з учнів, аби в майбутньому вони зрозуміли і відчули незрівнянну силу поезії! Додали веселих кольорів на ювілеї виступи юних танцюристів із Бобрика, Пустовійтівки та співочий гурт із села Вовківці. Символічно, що серед юних танцюристів була і правнучка поета Софійка, а правнук Богданчик прочитав зі сцени дідусів вірш про капітана.

Всі присутні – на сцені чи в глядацькій залі – були небайдужими співучасниками цього незабутнього вечора. Хочеться сподіватися, що життя Йосипа Дудки та його вогненні вірші торкнуться душ багатьох наших сучасників, нададуть привід переосмислити сьогодення, зміст життя, посіють зерна любові до правди, мужності, української мови, до України!

Любов МАТУЗОК

 З НАГОДИ 120-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВАСИЛЯ ВИШИВАНОГО (ГАБСБУРГА)

ГЕНИ ПАТРІОТИЗМУ

Напевно чимало читачів з подивом розмірковуватимуть, чи можна віднести Габсбургів до українських родів. Вочевидь таке твердження було б перебільшенням, проте ми не можемо забувати, що цей великий рід загальноєвропейського і світового масштабу має давнє коріння в Русі-Україні та впродовж століть демонструє пієтет своїх чільних представників до української нації. Більше того, нині Габсбурги є єдиним у світі монаршим родом, що має серед своїх членів українця, який зі зброєю в руках боровся за самостійну Україну.

Габсбурги є одним із найдавніших монарших домів Європи. Впродовж тисячоліття вони правили (в різні періоди) Священною Римською імперією германської нації, Іспанією, Італією, Нідерландами, Австрійською імперією, Австро-Угорською монархією, до яких належала, зокрема, більша частини Східної Європи.

Для нашого контексту є важливим походження австрійської гілки Габсбургів від святої Ольги і великих князів київських Святослава Хороброго, Володимира Великого, Ярослава Мудрого. Засновниками цієї гілки були імператриця Марія-Терезія (1717–1780) з дому Габсбургів та її чоловік Франц I Стефан (1708–1765) з Лотарінгського дому. Останній був нащадком герцога лотарінгського Карла III (1543–1608) і його дружини Клод, доньки короля Франції Генріха II (1519–1559) і Катерини Медичі. В свою чергу Генріх II був прямим нащадком короля Генріха I (1008–1060) і Анни Ярославни – доньки Ярослава Мудрого, онучки святого Володимира Великого, правнучки Святослава Хороброго і праправнучки Ігоря і святої Ольги. Таким чином, вся австрійська гілка Габсбургів, яку ще називають Габсбургсько-Лотарингським домом, зокрема імператор Франц-Йосиф I, є нащадками великих князів київських.

В останній третині XVIII ст. Європа пережила три поділи Речі Посполитої. Зникнення цієї польсько-литовсько-білорусько-української держави катастрофічно порушило політичну рівновагу. Кордони Російської імперії опинилися в серці Європи, а Прусія отримала потужні ресурси, які використала для домінування в німецькому світі. Габсбурги набули Галичину і частину Малопольщі, та, згодом, Буковину. Ці землі отримали назву Королівство Галичини і Лодомерії, нагадуючи про галицько-волинські володіння Данила Романовича і його корону.

Саме українська частина цього Королівства зі столицею у Львові стала в XIX і на початку XX ст. нашим П'ємонтом. Під скіпетром австрійських імператорів, які від середини XIX ст. стали австро-угорськими монархами, розвинулася українська преса, шкільництво і вища освіта. Саме тут у часи заборони в Російській імперії українського друку видавалися твори класиків нашої літератури. Саме до Львова спрямовувала свої пожертви на Наукове товариство імені Шевченка малоросійська аристократія, бо в Києві, Полтаві і Чернігові неможливо було провести навіть маніфестацію на честь Тараса Шевченка. Саме у Львові Михайло Грушевський отримав професорську посаду, написав і видав більшу частину своєї безсмертної «Історії України-Руси». Саме в Австро-Угорщині українці (зокрема, й селянство) здобули свій перший досвід парламентської боротьби – великої політики у демократичний спосіб.

Важко переоцінити внесок Габсбургів до цих дуже важливих для української нації і нашої державності здобутків. Їхня роль пов'язана із загальною підтримкою українства, в якому вони бачили вірну опору свого трону, а також з ліберальним законодавством, яке уможливлювало те, за що на схід від Збруча загрожувало позбавлення всіх прав і заслання до Сибіру.

На цьому тлі слід звернутися до непересічної постаті – згаданого на початку Габсбурга-українця. Ним був Вільгельм фон Габсбург-Льотрінген – праправнук імператора Леопольда II та троюрідний небіж Франца-Йосифа I. Він народився 10 лютого 1895 р. поблизу м. Пула (Істрія, сучасна Хорватія) та закінчив 1915 р. військову академію в Австрії. Його військова кар'єра

Вільгельм фон ГАБСБУРГ-ЛЬОТРІНГЕН (Василь Вишиваний). 1918 р.

припала на Першу світову війну, коли в Австро-Угорській монархії відбулися величезні зміни. 1916 року помер його дядько-імператор, а престол зайняв небіж Карл I. Наприкінці 1918 р. Австро-Угорщина розпалася на кілька держав.

Це був час, коли на руїнах імперій нації починали будувати свої держави. Вільгельм фон Габсбург-Льотрінген, якому було трохи більше за двадцять років, воював на чолі, зокрема, Легіону Українських січових стрільців, перейнявся українською культурою, світоглядом і сприйняв нашу національну ідею. До українського життя, політики, а згодом й історії цей Габсбург увійшов як Василь Вишиваний.

В 1919 р. Вишиваний-Габсбург став полковником армії Української Народної Республіки та співробітником відділу закордонних зв'язків Міністерства військових справ УНР. Він пережив останні роки Української революції, останні спроби вибити більшовиків з України та 1921 року повернувся до Відня, де йому належав завод з виробництва фарб.

Слід зауважити, що Вишиваний-Габсбург був винятком із закону, що забороняв Габсбургам мешкати в Австрії. Хоча Українська революція закінчилася, як тоді вважали, поразкою, Україна назавжди залишилася в серці Вільгельма фон Габсбург-Льотрінгена. 1921 року у Відні вийшла збірка його віршів українською мовою «Минають дні». Також у міжвоєнний період Вишиваний публікував статті в українській еміграційній пресі.

Під час Другої світової війни Вишиваний-Габсбург брав участь у французькому русі Опору. Він уникнув смерті у катівнях гестапо, проте був заарештований радянською контррозвідкою у Відні в 1947 р. та опинився у Лук'янівській тюрмі в Києві. За офіційною версією тут він і помер від сухот 18 серпня 1948 року. Так далекий нащадок великих князів київських упокоївся у давній столиці своїх пращурів.

Євген ЧЕРНЕЦЬКИЙ,
кандидат історичних наук, генеалог
Газета «День», №184, (2013)

 КНИЖКОВИЙ ЯРМАРОК

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

На Київському книжковому ярмарку, що проходив нещодавно в Українському домі, можна було побачити і придбати за цінами самих видавництв (!) багато різноманітних і за якістю, і за ціною нових видань.

Від різноманіття художньої, науково-пізнавальної, довідкової, дитячої літератури та подарункових коштовних видань розбігалися очі та миттю порожніли гаманці численних відвідувачів. Багато з них приходили з маленькими шанувальниками друкованого слова, щоб зробити їм приємний і такий бажаний гарний подарунок. Слава Богу, гарно виданої різновікової дитячої літератури українською мовою на будь-який смак вистачало.

Відбувались авторські презентації, де імениті в читацьких колах письменники розповідали про свої творіння та залюбки ставили на них автографи. Серед їх потоку відбулась і презентація дуже цікавого, а головне, надзвичайно актуального для нашого сьогодення видання. Це перевидання спеціально російською мовою вже добре відомого всім, хто цікавиться вітчизняною історією, за першим, власне українськомовним виданням історичного дослідження знаного історика, доктора історичних наук Тараса Чухліба, автора багатьох книг з історії України, Польщі, Росії…

«Мечом и оралом. Донбасс – древняя земля Украины» розкриває перед читачем малознану для більшості громадян нашої держави, вже не кажучи про іноземців, правдиву історію боротьби за землі Донеччини між різними народами, незамулену іржею московської пропаганди та псевдоісторичних містифікацій.

Давня історія Донецького краю, як питомого історичного регіону України, насичена цікавими, проте, на превеликий жаль, маловідомими для більшості сторінками. З XVI століття степові приазовські землі між річками Дніпро і Дон були ареною протистояння багатьох народів. За цю важливу стратегічну територію боролись в середньовіччі Велике князівство Литовське (з 1569 р. – Річ Посполита), Польща, Кримське ханство, Московське царство та Османська імперія. Та з другої половини XVII–XVIII віці цю межову територію підкорюють та починають господарювати тут українські козаки. За допомогою «меча» й «орала» українці засновують на Дикому Полі свої поселення, від яких беруть початок більшість міст, селищ та сіл в межах сучасної Східної України, а багато мешканців цього славного краю носять питомо українські козацькі прізвища! Їх могло б бути набагато більше, якби не злочинно спланований московсько-сталінський геноцид – голод, що покосив всуціль заселені етнічними українцями села Донецького краю! До Голодомору 1932–1933 років українці складали на цій землі 75–80 відсотків!!!

Ця книга може стати по праву настільною і для воїна АТО, і для жителів сіл та міст Донеччини, і для політика чи дипломата… До речі, готується англомовна версія книги. Тут хочеться звернути увагу наших державних діячів: книга конче потребує уваги до себе як до важливого і переконливого аргументу в інформаційно-пропагандистській війні, що веде всіма засобами імперська Росія проти України! Адже видана вона лише на невеликі кошти волонтерів обмеженим накладом! На це мали б звернути увагу в своїй діяльності і новостворене Міністерство інформації, і Держкомітет з телебачення та радіомовлення, і доброчинні фонди, та й просто небайдужі до долі рідної держави особи… Це видання вкрай потрібне саме зараз і на фронті, та й на Донеччині в цілому!

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ВИДАТНІ УКРАЇНКИ

ЗА ДОРОГОВКАЗАМИ ІРИНИ КАЛИНЕЦЬ

Я єсмь євшан і суть моя гірка.
Скорботно злилось в ній минуле
і прийдешнє,
настояне на крові і віках,
щоб завтра вже забулось моє ім'я.
Я єсмь євшан. Полин на ваші душі,
останній пагінець,
та не остання кров,
що поїть соками нутро землі моєї.

Ірина Калинець

У грудні 2015 року громадськість Львова широко й урочисто вшановувала пам'ять незабутньої Ірини Калинець.

75 років тому, 6 грудня 1940 року, народилася Ірина Стасів-Калинець, яку весь світ знає й шанує як письменницю, наукового дослідника, публіцистку, освітянку, громадську діячку, бранку совєтських таборів.

75 років тому, у такі ж грудневі дні, прийшла вона на світ, щоб прикрасити його, щоб трудитися над покращенням світу, над облагородженням людей, і якій вдалося залишити по собі незгасимий слід.

На жаль, три роки тому пані Ірина покинула земний світ…

Проте світла пам'ять про неї живе, розквітає. У Львові відбувалися численні урочисті заходи, теле– і радіопередачі, присвячені Ірині Калинець.

Львівська Ліга Українських Жінок зробила і свій вклад у пошанування світлої пам'яті Тієї, яку добре знали, дуже шанували, з якою не раз співпрацювали. У Музею історії релігії провели урочисту зустріч під гаслом "Дороговкази від Ірини Калинець".

У рамках цієї імпрези було вкотре згадано життєвий шлях пані Ірини та надзвичайно величну творчу спадщину її, яку явив світові її вірний подруг, шанований поет і громадський діяч Ігор Калинець. Зібрання творів у 8-ми томах, які вилились у 12 солідних книг, стали чудовим дарунком для всієї України.

Ці книги продовжують справу Ірини Калинець – справу мобілізації українського духу. Ці книги – життєдайне джерело любові до Бога й людей, чіткий дороговказ на дорозі правди й поступу. Зі сторінок своїх численних творів Ірина Калинець продовжує до нас промовляти, і нашим святим обов'язком є прислухатися до закликів пані Ірини і в міру своїх можливостей продовжувати її справу.

Членкині Ліги Українських Жінок висловили глибоку вдячність пану Ігореві за подарований для організації повний комплект творів Ірини Калинець.

Під час цієї урочистості було докладно поінформовано про премію ім. Ірини Калинець, засновану Міжнародним освітнім фондом імені Ярослава Мудрого та його президентом Валентиною Стрілко.

Ця премія служитиме благодатним поштовхом до активної громадянської позиції, до продовження справи відродження і розвитку української нації, якій так самовіддано служила Ірина Калинець.

Інформацію про цю премію та її лауреатів було зроблено посередництвом демонстрування фрагментів із трьох телепередач, які відомий журналіст, лауреат премії ім. Ірини Калинець Василь Глинчак присвятив Ірині Калинець та справі премії її імені.

Рефреном звучало, що отримати премію імені славної Ірини Калинець – це не лише приємно й почесно. Це зобов'язує наслідувати її активну громадянську позицію, переймати естафету справжнього, дієвого патріотизму. Звичайно, не кожному можливо зрівнятися з Іриною Калинець, але рівнятися на неї треба!

Поміж відео-фрагментів, які давали можливість почути і голос самої Ірини Калинець, звучали зворушливі спогади про неї Ірини Ключковської, Лідії Купчик, Марти Лунь, Ярослави Гунько, Василя Глинчака, а також юних Софії й Остапа Якимців, які будучи учасниками дитячого табору "Цікаві канікули" в 2010 році мали приємні й змістовні зустрічі з пані Іриною. Вони, тепер уже студенти, присвятили її пам'яті свої художні виступи.

Тепло зустрічали присутні пісні у виконанні солістки хору "Нескорені" Ярослави Гунько та солістки вокального колективу "Рута" Ольги Стефанко.

Та найбільш тепло зустрічав зал Ігоря Калинця, якого сприймаємо як найбільш послідовного й відданого продовжувача їхньої спільної з дружиною справи. Його сентенції і часто конкретні важливі повідомлення є вказівками до дії сучасним справжнім патріотам.

Ведучою урочистого дійства була членкиня Ліги Українських Жінок, майстер художнього читання Любов Шумська, яка натхненно читала поезію Ірини Калинець та неймовірно актуальну поезію, написану сто літ тому відомим поетом і перекладачем Петром Карманським.

Вкотре прийшлось задуматись, наскільки наша історія знаменується численними повторами страждань, пережиtвань, болів й боротьби…

Проте не гасне любов до Вітчизни, прагнення волі для неї! І життя й діяльність Ірини Калинець – свідчення того.

Хоч немає її поміж нас, її дух, співзвучний із соборним українським духом багатьох поколінь українців, витає над нами. Як діяла Ірина Калинець при житті, так дух її діє з потойбіччя. Її життя, діяльність і твори – це чудові дороговкази для сучасників.

"Не розчаровуйсь в Україні" – словами пісні закликала Ярослава Гунько.

Отож, не розчаровуймося в Україні ми, кожен на своєму місці думаймо, чим можемо причинитися до її збереження й розквіту. І слідуймо у цьому за дороговказами, отриманими від Ірини Калинець!

Віра ГАЛИЦЬКА
м.Львів

НЕЗАБУТНІ

«Шануйте вчителів своїх і будете пошановані в житті»

Саме з такими словами, по філософському перефразованими з біблійних рядків: «шануйте батьків своїх і будете пошановані», звернувся до присутніх видатний диригент Національного театру опери і балету ім.Т.Г.Шевченка Іван Гамкало на відкритті концерту пам'яті корифея КССМ МШ ім.М.В.Лисенка Ярослава Верховинця з нагоди його 90-річного ювілею. Народний артист України поділився роздумами про роль Вчителя у житті кожного з нас.

Ярослав Верховинець жив і творив у важкі часи. Батько – Василь Верховинець, на працях якого вчився всесвітньовідомий Вірський, та його рідний брат Орест були розстріляні в під час Великого терору 1937–1938 років, а дід з бабою померли з голоду ще у 1933-му… Проте, пройшовши такі випробування життям, зумів і сам стати великим музикантом, і виховати цілу плеяду своїх послідовників – талановитих музикантів, котрі стали окрасою і вітчизняної, і зарубіжної музичної культури. Серед них і його перший учень – Володимир Турбовський, Заслужений артист України, соліст оркестру Національного театру опери і балету ім. Т.Г.Шевченка. Він протягом більше 40 років незмінно завідує відділом духових і ударних інструментів КССМ МШ ім. М.В.Лисенка та є доцентом кафедри дерев яних духових інструментів Національної музичної академії. Саме талановиті студенти його класу з цієї кафедри, нині очолюваної залуженим діячем мистецтвУкраїни, професором Романом Вовком, і презентували присутнім на вечорі пам'яті різноманітні твори для флейти: від епохи бароко до сучасності.

У прекрасному професійному виконанні студентів I-IV курсів музичної академії Павла Шевчука, Тараса Гудзеляка, Катерини Мовчан, Марії Білоножко, Олексія Яременка, Ганни Сметаніної, Катерини Юрченко, Богдана Єремєєва та талановитих учнів з музичної школи ім. М.В.Лисенка Вікторії Грицун, Катерини Пирогової, Дарини Конєвої та Михайла Білаша прозвучали твори основоположника української класичної музики Миколи Лисенка, Баха, Моцарта, Генделя, Вівальді, Прокофєва, Тома… А на завершення концерту прозвучав твір Ярослава Верховинця для флейти та фортепіано «Елегія», який до сліз розчулив присутню на концерті доньку Ярослава Васильовича пані Ольгу… Допомагали студентам та учням творити музичне диво концертмейстери, лауреати міжнародних конкурсів Наталія Федусів-Пушкар та Євген Дашак. Вечір вела чарівна Ксенія Гумененко.

До речі: про високий клас кафедри музичної академії та музичної школи в цілому, і клас Володимира Турбовського зокрема, красномовно говорять цифри: 76 його вихованців 214 (!) разів ставали лауреатами всеукраїнських та міжнародних конкурсів. А музична школа ім. Миколи Лисенка славиться ще й тим, що кращі її учні щороку регулярно поповнюють лави студентів музичної академії ім. Петра Чайковського.

Цим цікавим і змістовним концертом Національна музична академія України імені П.І.Чайковського започаткувала серію, яка може стати доброю традицією – «Вшанування пам'яті вчителя». На слухачів очікують цікаві і різноманітні концерти, присвячені видатним корифеям національної музичної культури.

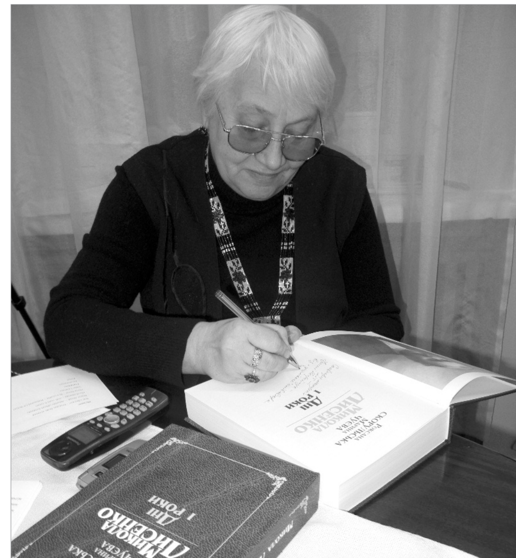
Георгій ПЕРЕМОЖЕЦЬ

НОВІ ВИДАННЯ

«МИКОЛА ЛИСЕНКО. ДНІ І РОКИ»

Під такою назвою у видавництві «Музична Україна» з'явився на світ фоліант, присвячений корифеєві національної музики Миколі Віталійовичу Лисенку. Презентація громадськості ошатного видання, випущеного за програмою «Українська книга», відбулась в столичному Музеї видатних діячів української культури. Листи й документи, спогади і особисті матеріали змальовують портрет особистості Великого українця з усіма правдивими життєвими реаліями. Широко використано також епістолярну спадщину та спогади сучасників, що містять цікаві для нас характеристики Миколи Віталійовича, його творів та подій, пов'язаних із життям і діяльністю митця. Публікації в тогочасній періодиці допомагають відтворити й емоційну атмосферу, в якій жив і творив великий композитор.

Роксана СКОРУЛЬСЬКА ставить автографи

Поринаючи у "Дні і роки" Лисенкового життя, дістаєшся витоків нашого національного самоусвідомлення, засвоюєш досвід попередніх поколінь у сенсі національного духовного пробудження. Адже Микола Лисенко був справжнім фундатором і пророком для української музичної культури. Також важливою є його роль у становленні сучасної української мови, яка саме в той час набувала теперішнього вигляду. Запропоноване читачам видання, яке готувалось авторами Роксаною Скорульською та, на жаль, вже покійною Мариною Чуєвою з 2005-го року, матиме значний інтерес не тільки серед фахівців – дослідників української музики, театру, історії мистецтв та мовознавців, але й найширших шанувальників вітчизняної культури. Цьому передувала кропітка наукова робота науковців Музею видатних діячів української культури, а також науковців Марії Загайкевич, Віри Козієнко та Ростислава Пилипчука, без напруженої праці яких, книги могло і не бути. До появи книги на світ у продовж 1992–2015 років в Україні відбулось майже 30 наукових конференцій, на яких висвітлювалось життя, творчість та громадська діяльність основоположника української класичної музики, багатостороннього культурного і громадського діяча, постаті величний і унікальний – Миколи Віталійовича Лисенка.

Про це розповіли в своїх виступах: автор Роксана Скорульська, заступник директора Музею Ольга Гураль, донька Марини Чуєвої Катерина, видавець книги Валентина Пономаренко, директор видавництва «Музична Україна» Богдан Кривопуст, науковець Сергій Гальченко, редактор журналу «Музика» Ольга Голинська та інші промовці. Відзначили дуже важливу роль у появі першого в українському музикознавстві фундаментального дослідження про життя видатного композитора України, творчість і громадська діяльність котрого в силу певних історичних обставин недооцінена суспільством в повній мірі й досі: «Лисенко прославив Україну й Україна мусить віддати йому належне!».

На вечорі виступили мистці: Хор «Думка» університету ім. Т.Г.Шевченка із духовним гімном України, написаний Лисенком: «Боже, Єдиний, Великий…», піаністи Павло Лисий, Людмила Чачук, Ксенія Баришевська майстерно виконали ряд творів українських класиків. Співачка Анастасія Іванишина натхненно виконала пісню «Ой, одна, я одна…», а у виконанні кобзаря Тараса Силенка прозвучала пісня «Ой, виїхав Гонта та й з Умані…». Як зауважив Сергій Гальченко: « Ми були присутні на рідкісному святі української культури…».

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

ВИСТАВКА

КОЛИ РЕВУТЬ ГАРМАТИ, МУЗИ НЕ МАЮТЬ ПРАВА МОВЧАТИ

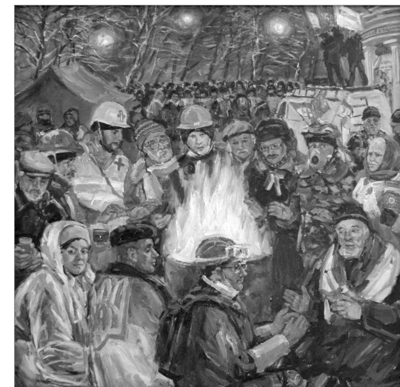
Дата 8 грудня 2015 року надовго запам'ятається багатьом українцям. Не тільки через те, що в нашому парламенті з півгодинною промовою виступив Дж. Байден, віце-президент США, другий за рангом керівник наймогутнішої країни сучасності. І цим продемонстрував: весь демократичний світ підтримує Україну у протистоянні з хижим, агресивним московським імперіалізмом, лютим ворогом нашого народу, палієм нової світової війни.

Цього дня у Верховній Раді відбулася також непересічна, а тому пам'ятна культурно-мистецька подія – відкриття виставки картин художниці Марини Соченко, активістки Революції Гідності, члена Конгресу Українських Націоналістів. Символічно, що це сталося саме в день 147-ї річниці Всеукраїнського Товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, найдавнішої в нашій державі громадської організації національно-патріотичного спрямування. В Україні пані Марину знає багато людей, особливо з великою повагою і любов'ю ставляться до неї активісти Революції Гідності. Адже на Майдані вона перебувала у всі найгарячіші революційні дні. Щодня приносила з дому не тільки бутерброди і гарячу каву, але й мольберт. Використовувала кожну вільну хвилину і малювала портрети учасників видатної історичної події. На очах художниці діставали поранення і навіть гинули героїчні діти України. Мужня жінка-митець своїм вчинком продемонструвала: в час, коли ревуть гармати, музи не мають права мовчати.

На відкриття виставки прийшли Маринині колеги, колишні наставники, друзі, журналісти. Виставу оглянули відомі політики і громадські діячі. Серед них – чинний народний депутат України Олег Мусій, депутати попередніх скликань Олександр Гудима, Михайло Ратушний – нині голова Всесвітньої української координаційної ради і Євген Лупаков – капітан першого рангу, перший заступник Голови спілки офіцерів України. На відкритті виставки побували також, зокрема, Голова Конгресу Українських Націоналістів Степан Брацюнь, а також активний борець проти комуністичного режиму, політв'язень, майданівець, учасник АТО Микола Кунцевич, голова Товариства воєнних істориків Володимир Кривобок. Усі названі особи були активними учасниками Революції Гідності. Вони поділилися з присутніми спогадами про драматичні події дворічної давності. Зокрема, пані Марина розповіла, що неодноразово бачила на Майдані багатьох своїх студентів, хоча нікого з них не закликала брати участь у протестних акціях.

Ми також мали велику приємність познайомитися з декількома майданівцями з числа тих революціонерів, чиї портрети побачили на виставці. Декотрі з них потім

Марина Соченко. "Тривожна ніч"

воювали на Донбасі, там зазнали поранень і контузії. Відчувалося: ці люди – справжні герої, високопорядні і скромні. Вони не хизувалися своїми подвигами у Вітчизняній війні українського народу проти проклятої Московії. Але коротко розповіли про загиблих у боях побратимів, про те, що самі дивом вижили під Іловайськом, де осатанілі кацапські бандити підло добивали наших беззбройних поранених хлопців. На окремому полотні ми з великою увагою оглянули портрети кількох героїв-майданівців, які літом минулого року полягли на Донбасі. На жаль, про декотрих з них ми досі нічого не знаємо: хто вони і звідки, за яких обставин загинули. Відомі лише псевдоніми наших побратимів. До речі, того пам'ятного дня Верховна Рада ухвалила закон, згідно з яким, усі, хто зазнав поранень під час Революції Гідності чи війни проти москалів і їхніх поплічників на Донбасі, мають право на безплатне отримання медичної допомоги в лікувальному закладі, призначеному для самих нардепів та інших високопоставлених чиновників.

Загалом, на картини Марини Соченко неможливо дивитися байдуже чи оглядати їх з незворушною цікавістю. Бо кожен відвідувач виставки відчуває:її полотна ввібрали в себе протестний дух Майдану, патріотизм і рішучість його учасників, фізичну, інтелектуальну і психологічну енергію, навіть душевну доброту сотень тисяч синів і дочок України. А також їхню непереборну віру у правоту нашої спільної справи, в остаточну перемогу повсталого українського народу над зловорожими силами темряви. Картини у сконденсованій формі ретранслюють цей оптимізм учасників Майдану глядачам. Вони випромінюють щиру людську й християнську любов художниці до зображених нею українців, її гордість за наш народ, особливо за молодь. Від портретів майданівців іде таке душевне тепло, що кожному здається, ніби ми розглядаємо зображення дорогих і рідних нам людей.

Зазначу: картини, присвячені подвигу революціонерів-майданівців, і портрети багатьох із них подвижниця українського духу пані Марина малювала й доофомлювала у час, вільний від викладацької праці і домашніх турбот. Недешеві тепер полотно, фарби і пензлі купляла за гроші зі своєї невеликої викладацької зарплати. Від імені учасників святкового дійства висловлюю велику подяку Марині Соченко – справжній українці, великій патріотці, талановитій художниці і мудрій наставниці молоді.

Анатолій КОВАЛЬЧУК,
Голова Бориспільського об'єднання Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка

ВТРАТА

ПАМ'ЯТІ ВАСИЛЯ МАТВІЄНКА

Не доживши трьох тижнів до свого 86-річчя, полинув у засвіти мешканець славного Яготина Василь Матвієнко – великий син українського народу, громадський і політичний діяч, унікальна особистість, людина-легенда. Уродженець Черкащини, більшу частину свого життя – понад 45 років прожив він у мальовничому місті над Супоєм.

Народився Василь Матвієнко у день Різдва Христового, 1930-го року, в Шевченковому краї, на Звенигородщині, знаній також як земля козаків і гайдамаків. Починаючи з дитячих років, був свідком усіх тих драматичних подій, які пережив наш народ впродовж останніх восьми десятиріч.

Василь Хомович був не тільки земляком Тараса Шевченка. Він мав у собі бунтівний Шевченківський дух, Тарасову любов до України, до нашого народу, його мови й культури, до правди і волі. Ввібрав у себе козацько-гайдамацьку хоробрість, відвагу й нескореність. У ранній юності, ризикуючи життям, допомагав місцевим патріотам боротися проти гітлерівців. Під час виконання бойового завдання був поранений. Лікувався у військовому госпіталі. Тому був, можливо, наймолодшим на Київщині реальним учасником бойових дій у Другій світовій війні.

Любов до Батьківщини, бажання знати минуле рідного народу привели молодого Василя до Київського Шевченкового університету. Він хотів здобути фах історика, щоб навчати дітей правдивої минувшини України. Проте не врахував однієї обставини. Історичний факультет був наскрізь заідеологізований. Комуністи розглядали історію не як спосіб об'єктивного пізнання минулого і чесного пояснення перебігу сучасних подій. Вони використовували цю науку як ідеологічне обґрунтування своєї однопартійної диктатури, як засіб насадження суспільству власних, наскрізь фальшивих уявлень про суспільні процеси. І цим виправдовували свою антинародну, антиукраїнську політику: голодомори, репресії, підневільний статус України в Московській імперії, зросійщення та асиміляцію десятків народів, свавілля чиновництва і безправність людини. Високою метою обґрунтували доцільність перманентної жорстокої репресивної політики.

Усе це викликало обурення і протест у допитливого юнака. Через довірливість і недосвідченість він ділився своїми спостереженнями, думками і висновками з деякими студентами, яких вважав друзями. Проте не врахував того, що серед них були «донощики і фарисеї». Через це Василь потрапив у поле зору всюдисущих «органів». Сміливі судження молодого студента видалися небезпечними для окупаційної влади. Вона вбачала в ньому небезпечного ворога. Розправа не забарилася. Василя виключили з університету і за вироком «найгуманнішого» суду запроторили до концентраційного табору.

Після відбуття покарання В. Матвієнко повернувся в Україну. Спочатку працював робітником, потім закінчив Київський інститут народного господарства, де здобув фах економіста.

У середині «перебудовчих» 1980-х років, коли послабшав ідеологічний і репресивний пресинг тодішньої влади, патріотична інтелігенція започаткувала широкий громадський рух за національно-культурне відродження України. Василь Матвієнко став активним учасником цього процесу. Він брав участь у багатьох масових заходах, що проходили в Києві та інших містах. Став одним із засновників низки демократичних організацій – Товариства української мови, історико-просвітницького товариства «Меморіал» ім. Василя Стуса, Народного руху України. Поширював програмні положення цих патріотичних формувань серед знайомих і земляків. Проводив агітаційну діяльність не тільки серед яготинців, але й серед пасажирів електропоїздів під час поїздок з Яготина до Києва і в зворотному напрямі. В. Матвієнко мав дар спілкуватися з людьми, тому викликав довіру до себе. Його аргументи були логічні і переконливі. Навіть представники тодішньої влади, які завжди начіплювали на своїх опонентів і критиків всілякі ярлики, не мали жодних підстав звинуватити Василя Хомовича, поважну, заслужену, інтелігентну людину, в якихось «гріхах». Наприклад, у неробстві, кар'єризмі, праці на американських імперіалістів тощо.

Для всіх нас, представників молодшого покоління борців за незалежну Україну, Василь Матвієнко завжди був непохитним авторитетом. Служив прикладом патріотизму, людяності, доброти й оптимізму. Його критичне слово чи добра батьківська порада завжди були слушними і вагомими. Мені він іноді нагадував козака-характерника: сміливого, героїчного, завжди впевненого у правоті справи, якій служив. І в переможному завершенні українським народом боротьби за свою національну вільну, демократичну, могутню державу. За свій великий внесок у цю боротьбу за суверенну Україну Василь Хомович був нагороджений декількома відзнаками, в тому числі орденом «За заслуги» ІІІ ст.

Останніми роками Василь Матвієнко важко хворів, майже не виходив з дому. Ми, як і чим могли, підтримували його в цей період життя. Незважаючи на хвороби, він уважно стежив за подіями в Україні і світі. Вболівав за наших героїв, які стримували агресію московської орди на Донбасі. Неодноразово допомагав їм матеріально. Назбирав зі своєї пенсії одну тисячу доларів і передав для придбання автомобіля волонтерам.

Друзі Василя Хомовича плекали надію разом відзначити видатну подію – 25-ту річницю незалежності України. Попросили його написати спогади про вікопомні події. Але не судилося… Ми назавжди збережемо пам'ять про нашого побратима і соратника!

Вважаємо, що мешканці Яготина мають увічнити пам'ять про свого унікального земляка й вірного сина України. Його ім'ям варто назвати одну з міських вулиць. А краєзнавчий музей у розділі про події мирної національно-демократичної революції 1989–1991 рр. має присвяти сторінку подвижницькій діяльності цієї людини.

Вічна пам'ять і безсмертна слава Василю Хомовичу Матвієнку!

Анатолій КОВАЛЬЧУК,
Голова Київського обласного структурного підрозділу ГО «Євромайдан всеукраїнського народовладдя імені героїв «Небесної сотні»

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь,
головний редактор – Марія Базелюк.
Редакційна колегія Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08
e-mail: nacija@ukr.net

Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: ФОП Брацюнь С.І. Філія ГУ по м.Києву та Київській обл. № 10026/0195.
АТ «ОЩАДБАНК». МФО 322669
ЄДРПОУ 2305606776
№26003500849590(UAH)

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 6 200 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9